

Západo česká univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

Blesková válka

Jiří Podhradský

Západo česká univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra historických věd

Studijní program Historické vědy

Studijní obor Obecné dějiny

Bakalářská práce

Blesková válka

Jiří Podhradský

Vedoucí práce:

PhDr. Roman Kodet, Ph.D.

Katedra historických věd

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2012

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval(a) samostatně a použil(a) jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2012

.....

Obsah

Úvod.....	6
1. Blesková válka (Blitzkrieg) ó koncepce nové strategie	9
2. Heinz Guderian ó šotecõ Blitzkriegu	10
2.1. Za átky Heinze Guderiana	11
2.2. Guderian ó vznik Panzertruppe	11
2.3. První zku-enosti pozemních jednotek ó an-lus Rakouska 1938.....	15
3. N mecký Blitzkrieg	16
3.1. První vít zství ó Blitzkrieg v Polsku	17
3.2. Pr b h taflení	18
3.3. Rekapitulace taflení	21
3.4. Vít zné taflení na Západ - p ípravy a plány na taflení	22
3.5. Blitzkrieg ve Francii	25
3.6. Útok do Francie	26
3.7. Hitler v rozkaz k zastavení	28
3.8. Pokra ování taflení.....	28
3.9. Výsledek taflení.....	29
4. N mecko versus Sov tský svaz ó obrat ve válce.....	33
4.1. N mecké taflení na Balkán a jeho d sledek pro taflení do Sov tského svazu.....	33
4.2. P ed polním taflením do SSSR.....	35
4.3. Taflení do Ruska	37
4.4. Neúsp ch N mc u Moskvu.....	40
4.5. P í iny n meckého neúsp chu v roce 1941	42
5. Situace v Rusku se obrací.....	43
5.1. Georgij fiukov.....	44
5.2. Zlom v roce 1943 ó Kursk.....	45
5.3. Kursk	45

5.4.	Rok 1944 - sovětské vítězství.....	47
5.5.	Závěr: Proč skončil německý Blitzkrieg a proč úspěšný Sovětský svaz?.....	49
6.	Blitzkrieg v severní Africe	50
6.1.	Rommel v Africe	51
6.2.	Rommel v úspěších.....	53
6.3.	Montgomery v Africe a obrátka ve válce	55
6.4.	Taktika v Africe	57
7.	Blesková válka o úspěchy i neúspěchy nové doktríny?	58
7.1.	Německé úspěchy.....	58
7.2.	Príklady obrátka a porážky	59
7.3.	Záporné stránky bleskové války	60
	Závěr	61
8.	Seznam použité literatury.....	64
9.	Resumé.....	65

Úvod

Mluví-li se o bleskové válce nebo také o Blitzkriegu, jedná se vlastně o novou vojenskou doktrínu. Blesková válka je označení pro mechanizovanou válku, která zásadním vlivem ovlivnila průběh druhé světové války, především pak v letech 1939-1941 při nemeckém tažení do Polska, Francie a také při poúte ní ofenzivě do Sovětského svazu.

Má práce bude soustředěna na hlavní mezníky této nové vojenské taktiky. V úvodní kapitole bude blesková válka popsána po teoretické stránce a v dalších kapitolách ufl zkoumaná v praktických případech vyuffití Blitzkriegu na bojištích druhé světové války. Popis bojové techniky jednotlivých armád bude ve vztin kapitole omezen na obecnou rovinu. V práci budou vyuffivány metody analýzy a kompilace. Budou se především analyzovat jednotlivé příiny úspěchu i neúspěchu nemecké armády.

Samostatná kapitola bude v bakalářské práci soustředěna na innost nemeckého tankového generála Heinze Guderiana. Byl to právě Guderian, který provedl myšlenku bleskové války do skutečného provedení a který je považován za šotceů Blitzkriegu. Po nástupu Adolfa Hitlera k moci byl pověšen vybudováním tankových jednotek nemecké armády.

Hlavní část práce bude vnovaná nemeckému Blitzkriegu. Tato část bude zaměřena na nemecké válečné úspěchy z let 1939-1940, kdy Wehrmacht nepoznal zatím deset mšíc boj porážku. Na evropském poli porazil každého, kdo se mu postavil do cesty. Nutno podotknout, že Němci neuspěli v letecké bitvě o Velkou Británii.

Ale i Blitzkrieg poznal hranice svých možností a právě neúspěchem na území Sovětského svazu skončily válečné úspěchy Německa. Právě tímto zlomem ve válce se bude zabývat samostatná kapitola mé bakalářské práce.

V jedné z kapitol budou také nastíněny boje v severní Africe. Jelikož i tady pobíil jeden z dalších nemeckých velitelů Erwin Rommel a právě on byl, stejně jako Guderian znám bleskovými úderými tankových jednotek.

Mezi cíle bakalářské práce patří především tyto otázky: Proč došlo k vytvoření nové bojové koncepce, proč nová koncepce, v tomto případě Blitzkrieg získal takovou prestiž v prvních letech války pro německou armádu. Proč německý Blitzkrieg neslavil vítězství i na východní frontě.

Téma bude zpracováno na základě monografií v českém jazyce. Při výběru literatury jsem se opíral především z odborně psaných prací.

Mezi hlavní literaturu řadím paměti Heinze Guderiana *Guderian, Vzpomínky generála*. Guderianovy vzpomínky byly sepsány na přelomu 40. a 50. let, takže jeho kniha popisuje dopodrobna veškeré události. I když není které z mnoha pramenů, které by knihu ještě více obohatily, Guderianovy chyby. Guderianovy vzpomínky byly jednou z klíčových prací pro tuto bakalářskou práci. Jelikož právě Guderian popisuje vývoj tankového vojska a nové doktríny, která měla Německu zajistit úspěch na válečném poli. Guderianovy paměti nabízejí sebeobhajující pohled tankového velitele. Lze říci, stejně jako paměti Ericha Mansteina jsou psány stejným pohledem.

Jelikož se v práci zabývám právě osobností Guderiana, byla použita i další literatura o tomto tankovém veliteli a to kniha Horsta Scheiberta *To byl Guderian* a Kennetha Mackseye *Guderian, tankový generál*. Obě tyto publikace popisují válečnou kariéru Heinze Guderiana a nabízejí pohled na jeho prosazování a posléze uskutečnění blitzkriegu.

Za další literaturu lze považovat dílo Liddella Harta. Hart byl vojenský spisovatel a teoretik. Byl to právě Hart, od kterého se Heinz Guderian inspiroval při budování tankových vojsk, jelikož i Hart byl zastáncem spolupráce letectva a tankových jednotek. Při zpracování faktů do bakalářské práce jsem využíval Hartovy publikace: *Válka z druhého břehu* a *Dvě jiné druhé světové války*. Tento historik nabízí pohled na vývoj německé armády a seznamuje nás s jednotlivými veliteli a jejich pohledem na vývoj války. Nutno podotknout, že kniha *Válka z druhého břehu* byla napsána v době procesu s válečnými zajatci v Norimberku, jednalo se především o německé generály, které Hart mohl vyslechnout a napsat tuto knihu. Kniha *Dvě jiné druhé světové války* je klasickým dílem Harta, který tuto tém

osmisetstránkovou publikaci sepsával dvacet let. Autor je hlavně zaměřen na západní a africké bojiště a východní frontě v ní je mnohem méně prostor. Jedleffitě íci, fle v dob , kdy tato kniha vy-la, nebyly je-t k dispozici n které údaje o druhé sv tové válce a tak je ne-lo reflektovat. Nap íklad údaje o sov tské armád a jejich operacích nebyly v dob Hartova psaní této knihy k dispozici. Nicmén kniha mi p inesla mnoho uffite ných informací, které jsem pouffil ve své práci.

Jelikofl se tato práce v nuje p eváffn n mecké armád , erpal jsem z dal-ích publikací popisující vzestup a pád n mecké vále né ma-inérie. Publikace od Phillippeho Massona *Historie n mecké armády 1939-1945* mi nabídla ucelený pohled na vývoj n mecké armády od t ícátých let afl do období druhé sv tové války. Autor popisuje p í iny úsp chu Blitzkriegu a následn zformování n mecké armády do defenzivního zp sobu boje, který ale poráfce N mecka nezabránil. D leffitým zdrojem o n mecké armád byla kniha Johna Mosiera *Vzestup a pád n mecké vále né ma-inérie 1918-1945*. Mosierova kniha je podobná té Massonov , kdy autor popisuje, jaké p í iny vedly k vývoji nové vojenské doktríny a nakonec jaké p í iny znamenaly poráfku N mc .

Odli-nou publikací byla práce Russela Stolfiho *Hitlerovy tanky na východ* . Autor názorn analyzuje, fle i na území Sov tského svazu mohla blesková válka slavit kone né vít zství. Autor vytvo il modelovou situaci, kdy mohlo dojít k definitivní poráfce Rudé armády. Stolfi erpal z realistických podmínek N mecka a Sov tského svazu a na základ historického vývoje a logických p edpoklad dosp l k názoru, fle Wehrmacht mohl Sov ty roku 1941 porazit.

Dal-í významnou prací byla *Tanková válka: Vzestup a pád Hitlerových tankových divizí* od autor Petera Mccarthyho a Mika Syrona. Auto i popisují hlavní sílu N mecka, kterou byla šPanzerwaffe. Auto i popisují vále ný vývoj této zbran . Nutno podotknout, fle erpají z nových pramen , které byly zp ístupn ny afl po skon ení studené války.

1. Blesková válka (Blitzkrieg) – koncepce nové strategie

Bojové použití taktiky bleskové války za druhé světové války ukázalo a prokázalo, že všechny nejmodernější složky, totiž pěchota, letectvo, dělostřelectvo a obrněná vozidla, spolu musejí vzájemně spolupracovat, jelikož každá samostatně operující část armády nemá šanci na úspěch.

ŠPodstatným faktorem pro vedení bleskové války byly rychlé tankové jednotky a nebo alespoň jednotky rychlejší, než byly tankové jednotky nepřítelů. Stejnou významnou roli hrálo i ovládnutí vzdušného prostoru, protože útočící síly byly soustředěny na úzké silnici a proto snadno zranitelné z nízké letících letadel. Vzdušná podpora byla nezbytným doplněním podpory dělostřelectva, protože dělostřelecké baterie byly v podstatě neustále na pozemku a jejich postup se ovšem přikrýval v jakýchkoli případech a i proto zákonitě nebyly k dispozici tehdy, když jich bylo nejvíce zapotřebí. Letecká podpora také poskytovala ochranu exponovaným křídlem útočících kolon.¹

Dalším důležitým faktorem pro bleskovou válku bylo používání radiostanic. *ŠS použitím radiostanic mohli velitelé na mečkých divizích a dokonce sborů zřídka i každé akci v čele svých jednotek, rozhodovat podle okamžité situace a v případě potřeby prosadit generálské (tj. v-vojskové) aspekty velení a rozhodování do nejnižších úrovní bojové taktiky.² Tento fakt uplatňovali generálové tankových vojsk během svých tažení. Mezi nimi patřil zejména tankový stratég Heinz Guderian, dále pak Erich Manstein a Erwin Rommel. ŠP pěchota a fienijní jednotky se pohybovaly v čele útoku, bezprostředně za tanky nebo vedle nich. Obrněná polopásová vozidla vešly s flké zbraní a za sebou táhla protitanková děla. Pokud by na mečké tanky narazily na nepřítelské tankové jednotky, měly mezi protitankovými bateriemi ustoupit a začít s obchvatným manévrem.³*

Pro fienijní jednotky bylo úkolem především to, aby se dostaly se svým vybavením a materiálem k opravě mostů, případně k jejich vybudování.

¹ DEIGHTON, Len, *Blitzkrieg*, Praha 1994, s. 172.

² Tamtéž, s. 170.

³ Tamtéž, s. 171.

Důležitým faktorem k úspěchu byla především pohyblivost a rychlost provedení útoku. Dalším faktorem bylo i provedení bleskové války udržovat nepřítele v nejistotě, jelikož bylo důležité aby, nevěděl, jakým směrem se tankové jednotky vydají.

Je možné tvrdit, že bez vzájemné spolupráce nejúčinnějších složek armády, kterými jsou pěchota, letectvo a obrněné jednotky, by se v žádném případě úspěch nedostavil. A proto když válka v Evropě skončila 8. května 1945, byl to zejména tank, který byl označen jako králem bojů. I když bychom mohli namítnout, že vítězí především mobilní obrněné jednotky a ne tank. *Šavák tank byl pravděpodobně nejúčinnější a nepostradatelnou složkou tčty síly, protože přinesl o ni podstatné, základní charakteristiky – o palebnou sílu, ochranu, mobilitu, což dokázali Guderian, Rommel, Šukov, Patton a všichni ostatní tak skvělým způsobem vyúřtít.*⁴

Ale i provedení Blitzkriegu má své záporné stránky. Účinnost útoku je podlomena, když nepřítel rozdělí svoji obranu do hloubky tak, že i když má zároveň dostatečně silně vybavené mobilní jednotky a zajištěné spojení odtud na frontě. Nakonec se sám může pokusit o neúspěšný protiúder. Stětnou-li se dvě podobné armády a navíc na dosti velkém prostoru, nenajde zde blesková válka uplatnění, jelikož se nepodaří vytvořit sevření kolem jednotek v obraně. Kritickým faktorem bylo pro použití bleskové války terén. Například boje v ulicích měst představovaly pro tankové jednotky ztráty.

2. Heinz Guderian – „otec“ Blitzkriegu

Samostatná kapitola bude v bakalářské práci soustředěna na německého tankového generála Heinze Guderiana. Byl to právě Heinz Guderian, který přivedl myšlenku bleskové války do skutečného provedení a který je považován za šotce Blitzkriegu. Je spojen s vývojem tankových zbraní, jako první ocenil sílu těchto zbraní a úspěšně zavedl napřed v teorii, následně v praxi novou doktrínu boje o bleskovou válku.

---

⁴ FORTY, George, *Velitelé tankových vojsk*, Praha 1994, s. 171.

2.1. Začátky Heinze Guderiana

Heinz Guderian se narodil 17. února 1888 v Chmelnu. Jeho otec Friedrich Guderian byl podplukovníkem 2. pomohanského mysliveckého pluku. Přání Heinze Guderiana, aby se z něj stal důstojník, ho nasměřovalo do kadetní školy v Gross-Lichterfelde u Berlína v roce 1901 a o dva roky později byl přijat do hlavní kadetní školy v Témfle am St. Poté Guderian absolvoval vojenskou školu v Metách. Období před začátkem první světové války strávil jako poručík mysliveckého praporu v Goslaru. Za první světové války působil jako velitel bezdrátové stanice. Právě v tomto období si uvědomil význam aspektu radiového spojení, které není stoprocentně využíváno a které se v budoucnu ukáže jako nepostradatelný prvek při vedení válečných operací, právě za pomoci vysílaček, kdy velitelé tankových jednotek rozdávají rozkazy tak daleko z přední linie.

2.2. Guderian - vznik Panzertruppe

Po skončení první světové války se Heinz Guderian stává jedním ze čtyř tisíc důstojníků německé armády, která byla velmi omezena versailleskou smlouvou. Hlavním bodem života Heinze Guderiana mezi dvěma válkami bylo budování tankových jednotek. Aťkoliv Heinz Guderian byl důstojníkem mysliveckého praporu, dá se říci bez technického vzdělání, zavedl ho osud k motorizaci jednotek německé armády. Rok 1922 se stal pro Guderiana zlomovým, neboť ho plukovník von Amsberg povolal do generálního štábu, kde se měl Guderian věnovat problematice automobilových jednotek. Guderian se začal zabývat problémem, jak ochránit motorizované jednotky v mobilní válce. Zřejmě zcela logickým bylo vyžádat ochranu těchto jednotek pomocí obrněných vozidel, tedy tanků. Začal shánět příslušnou literaturu a zajímal se především o britské a francouzské teoretiky, zabývající se tankem jako hlavní zbraní pro vedení války. Na britské straně se tankem vnoval Fuller a Hart, ve Francii především de Gaulle.

V roce 1928 se mladý Guderian zabýval taktikou obrněných vozidel. Touto cestou se vrátil k tankům, ale zatím jen teoreticky. Následně se zúčastnil vojenského cvičení tankového praporu ve Švédsku v téže roce a studoval použití obrněného vozidla, tedy tanku jako jednotlivého vozidla, ve formaci tanků, v rotě a oddílu. Guderian dospěl k závěru, že tank není schopen dosáhnout úspěchu sám nebo ve spojení s pěchotou. Velmi důležitá je průchodnost a rychlost v terénu. *Štanky nesmí být schovány v pěších divizích, ale je nutné vybudovat tankové divize, v nichž budou shromážděny všechny zbraně, které tanky potřebují k co nejefektivnějšímu boji.*⁵

*ŠNejtřed bylo prosadit, aby tankové oddíly nebyly jen rovnoprávné se základními druhy zbraní, to jest s pěchotou, jezdeckem a dostřelivem, ale aby jim byly nadřazeny a aby byly tvořeny tankové divize. Pěchota už neměla být královnou na bitevním poli, ale od nynějška měla být nasazen jako král tanků. Ohromná tehdy téměř nemohutná novota.*⁶ Mluvíme-li o pěchotě, byla to zejména kavalérie, která si nenechala hodlat vzít výsadní postavení v armádě. Právě s Guderianovým novým konceptem vedení války, se obávali o svůj osud. V nově budující se armádě, bylo ovšem zapotřebí zajistit pro novou doktrínu důkazy pro její nutné uchopení do praxe. Zejména mladší generace důstojníků kavalérie viděla úspěchy válečných operací v podobě mechanizovaných jednotek a přikláněla se tak na stranu Guderiana.

Byl to právě Heinz Guderian, který přivedl myšlenku bleskové války do skutečného provedení a který je považován za šotce Blitzkriegu. Důležitým momentem pro další vývoj obrněných jednotek byl nástup Adolfa Hitlera v roce 1933 k moci. Guderian se s ním osobně setkal v roce 1934 a představil mu motorizovanou a protitankovou jednotku a tank Panzer I. To na Hitlera udělalo takový dojem, že se pro tyto aspekty nadchnul a Guderian se stal budovatelem tankových praporů. *ŠV roce 1935, během zkoušek*

---

⁵ GUDERIAN, Heinz, *Vzpomínky generála*, Brno 2009, s. 19.

⁶ SCHEIBERT, Horst, *To byl Guderian*, Plzeň 1994, s. 25.

v Kunersdorfu, Hitler se svou zvláštní intuicí okamžitě pochopil význam nové zbraně. Nedokázal před Guderianem skrýt své nadšení.⁷

Švédský Guderian si jako první uvědomil, že obrněná divize představuje pro novou německou armádu rozhodující zbraň a právě on řídil vývoj této nové zbraně. Podle něj ho neměly obrněné síly zahrnovat jen tanky, ale měly sdružovat všechny ostatní bojové jednotky a sloužby, takže se odlišoval jak od Fullerových šetankových teorií, tak od přístupu spojujícího v přidružení tanků k pěchotě, který přijali Američané i Francouzi.⁸ Základní konstrukce tanků. Zejména dvou typů, lehkého tanku s protipancéřovým kanónem, kulometem ve věžičce a v předním pancíři, a těžkého tanku s protipancéřovým kanónem, kulometem ve věžičce a v předním pancíři, ta samá výbava patřila i střednímu tanku. Jednotlivé ráže: u lehkého tanku 3,7 cm a u středního 7,5 cm. Celková hmotnost tanku neměla překročit 24 tun. Tuto hmotnostní hranici určila nosnost německých silničních mostů. Rychlost byla stanovena na 40 km/hod. Osádku obou typů tanků tvořilo 5 mužů, velitel, střelec a nabíječka ve věžičce, řidič a radista.⁹ Takto vypadal po základní vývoj tanků. Švédský Guderian již od začátku upřednostňoval strategické využití tankových vojsk o hluboký výpad na území nepřítelů, provedený bez obav o případné ohrožení vlastních nechráněných a do daleka protažených boků. To proto plánoval transport všech podpůrných jednotek tankových vojsk (pěchoty, dělostřelce a ženisty) v podobném stylu, jako to je na pásech, a proto také byly zásobovací sloužby (benzín, munice, potraviny) organicky začleněny do bojujících vojsk. To jim umožnilo doprovázet tankové jádro a držet s ním tempo i při souasném zajištění jeho vlastních zásob na tržní cestě, nepřesléže do k jejich fúzi.¹⁰

V roce 1936 je Guderianova teorie bleskové války přednesena do knižní podoby, kdy v tomto roce vydává svoji knihu *Achtung! Panzer*. Tím jsou položeny základy doktríny, která měla o pár let později zajistit tolik vyčerpávající vítězství německé armády. V této knize je předložena koncepce

⁷ MASSON, Philippe, *Historie německé armády 1939-1945*, Praha 1995, s. 45.

⁸ FORTY, s. 54.

⁹ GUDERIAN, s. 23.

¹⁰ HART, Liddell, *Válka z druhého bodu zřehu*, Brno 2004, s. 66.

vedení moderní války, role tanků a letectva v této válce. *šPanzerdivision bude disponovat svými obrněnými automobily a svým praporem motocyklistů - pro zkušební. Sdrúdí těžké tanky pro průlom fronty a lehké stroje pro zúžitkování strategické výhody. Na palubu tanků bude přechodně spolupracovat na průlomech. Bude to naprosto nezávislá obrněná armáda. Její součástí bude praporek protitankových zbraní, dle potřeby, protiletadlová obrana, flétní jednotky povolené úpravou terénu, opravárenská služba, vozidla určená k přepravě benzínu a samozřejmě jednotka zajišťující spojení.*¹¹ Heinz Guderian rozvíjel takovou myšlenku bleskové války tím, že masovým nasazením tankových jednotek společně s dostatečnou podporou a leteckou podporou, dokázal prolomit nepřátelské frontové linie. Tímto průlomem následně postupoval, že se tankové jednotky rozvinou v nepřátelském týlu nepříteli a tím zničily velitelské, kontrolní, zásobovací a záložní jednotky. Heinz Guderian byl přitom přesvědčen, že klíčem k úspěšnému provedení Blitzkriegu spočívá v rychlém a nepřetržitém pohybu, při kterém se obejdou obtížné terénní překážky a udržuje se neustálý postup vpřed. Zdá se, že velitelé tankových jednotek by měli být v čele svých jednotek, aby tak mohli přehled o dění. Právě Guderian si tento fakt uvědomil a prosazoval vedení bojových operací s pomocí rádiového spojení, která umožňují rychlé manévrování tanků. S tím se později ztotožnil i Erwin Rommel, který proslul tankovými boji v Severní Africe proti Britům.

šPo vojenské stránce byl Guderian skutečně znamenitým vojákem, měl k tomu mimo jiné osobní předpoklady. Jako rodilý Prus byl Guderian tradicí, výchovou a povahovým založením typem profesionálního vojáka, plně oddanému svému řemeslu. Byl houfěvnatý, inteligentní, schopný, ale i prchlivý a tvrdý a ve vojenské kariéře viděl cíl svého řívota. Vojenské řemeslo se mu stalo řívotním posláním. Má nesporně velký podíl na vybudování německých tankových divizí, které vedle Luftwaffe byly nejostřejším nástrojem Wehrmachtu. V prvních letech války byli Němci mnohem lépe

---

¹¹ MASSON, s. 45.

*technicky i takticky disponovány nejl jejich protivníci a vysokou úroveň si po této stránce podrželi až do samého konce války.*¹²

2.3. První zkušenosti pozemních jednotek – anšlus Rakouska 1938

Práv v Rakousku nabral Wehrmacht a především pak pozemní jednotky první zkušenosti s tím, jak překonávat velké vzdálenosti co nejrychleji a nejsnadněji. Do funkce hlavního velitele motorizovaných jednotek byl 10. března 1938 jmenován velitel Heinz Guderian.

*ŠGuderian a jeho velící důstojníci museli bleskurychle zvládnout, jak překonají velké vzdálenosti, je-li před sebou. Z hlavního stanu 2. pancéřové divize ve Würzburgu to bylo do Pasova dobrých čtyřicet kilometrů a do Vídně dalších čtyřicet kilometrů.*¹³

Německá armáda nečekala, že by se Rakousko mohlo bránit. Proto vyvstal jediný vážný problém v otázce logistiky. Jak vyřešit problém s doplněním zásob, když už byly mechanizované jednotky mobilizovány? Už v této době vyvstal problém, jak je řešit zásobování pancéřových a mechanizovaných jednotek. Nejdůležitějším úkolem bylo doplnění pohonnými jednotkami. Dále se řešily technické poruchy, jelikož u německé mechanizované jednotky nebyly zrovna často podrobovány mechanickým zkouškám.

Lze říci, že tento faktor při anšlusu Rakouska sehrál výraznou roli při úspěšném německém Blitzkriegu v prvních etapách druhé světové války. Němci si ve spolupráci s Heinzem Guderianem uvědomili, jak významná je logistická podpora. *ŠV této oblasti je-li tedy Němci náskok, je to nejl válka za obě strany vyřešit základní problém, jak po evropských cestách přesouvat na velké vzdálenosti motorizované kolony.*¹⁴

Tažení do Rakouska ukázalo řadu zajímavých poznatků pro další doktrinní vývoj bleskové války. *ŠKampanie se prokázalo, že teoretické*

---

¹² SCHEIBERT, s. 5.

¹³ MOSIER, John, *Vzestup a pád německé válečné mašinérie 1918-1945*, Praha 2008, s. 162.

¹⁴ MOSIER, s. 164.

*předpoklady o použitelnosti tankových divízi k operativním úkolům jsou správné. Výkony při tažení a rychlost překonaly očekávání. Sebevzdání jednotek bylo posíleno. Velitelé se hodnou naučili. Tažení ukázalo, že se na jedné silnici bez potíží může pohybovat více než jedna motorizovaná divize. Prosadila se myšlenka na zřízení a operativní nasazení motorizovaného sboru. Je však nutné zdůraznit, že bylo možné shromáždit jen zkušenosti týkající se uvedení do pohotovosti, přesunu a zásobování obrněných svazků, ale ne zkušenosti bojové. Budoucnost však prokázala, že německé tankové jednotky se i v tomto případě nacházely na správné cestě.*¹⁵

3. Německý Blitzkrieg

Etapa Blitzkriegu tak v tomto ohledu nahradila ztracenou reputaci německých ozbrojených sil. Německá doktrína bleskové války se před začátkem druhé světové války vyznačovala takovými prvky moderního boje vedení války, který je založen na vysoké mobilitě, manévru a ofenzivě. Německí generálové, zejména pak Heinz Guderian, který kladl důkladný důraz na útočný charakter vojenských operací, podporu nezávislého myšlení jednotlivých velitelů, součinnost a spolupráci pozemních složek armády a Luftwaffe, zejména pak taktického letectva, což mohla nejvyšší stupeň mechanizace a motorizace všech složek Wehrmachtu. Němci pod inspirativním vedením mladých důstojníků, jako byl generál Heinz Guderian, začali systematicky zpracovávat teorii boje tankových vojsk. Guderian byl přesvědčen, že tanky je třeba soustředit do tankových divízi. Ty měly ve spolupráci s ostatními druhy vojsk tvořit obrněnou pěšáku, která vrátí modernímu vedení války manévr a umožní vyhnout se patové situaci zákopové války, známe z let 1914-18.¹⁶

Úloha Luftwaffe neměla být strategická, nýbrž taktická, což znamenalo, že vzdušné síly měly podporovat útoky na cíle, které byly vybrané pozemními jednotkami. Němci chtěli v první řadě získat kontrolu nad

¹⁵ GUDERIAN, s. 52.

¹⁶ JORDAN, David a WIEST Andrew, *Atlas druhé světové války*, Praha 2005, s. 23.

vzdušným prostorem nepříteli, aby následně pozemní jednotky mohli uskutečňovat své válečné operace bez nebezpečí, které by hrozilo ze vzduchu. Ale jednotlivé úlohy letectva jak taktická, tak i strategická se postupnými kroky začaly stírat. Lze uvést například: *„Luftwaffe se měla stát taktickou zbraní podřízenou pozemním silám a zároveň byla vnímána jako strategické letectvo schopné zničit rozsáhlé německé oblasti a zabít miliony civilistů.“*¹⁷

Tanky měly být ze svého výsadního postavení na bojišti schopny postupovat co nejrychleji, dostat nepříteli do nejistoty, popřít obklopit jeho vojska v kotlích a definitivně zlomit jeho odpor a porazit ho.

3.1. První vítězství – Blitzkrieg v Polsku

Blitzkrieg poprvé v akci. Útok na Polsko začal 1. září 1939 ve 4:45. Cílem německé armády byl překvapivý vstup na polské území a zabránit žádné mobilizaci a koncentraci polské armády. Polské hranice překročil téměř milion německých vojáků s moderním vybavením, naproti tomu stála značně zastaralá polská armáda, která stihla mobilizovat 600 000 polských vojáků a byla značně rozptýlená na jednotlivých úsech fronty. *„Polská obranyschopnost závisela hlavně na zúžené odhodlanosti ubránit nově nabytou nezávislost. Mělo jen pár moderních zbraní a pouhých 225 tanků, z části zastaralé, a pouze 360 letadel proti německým 1250. Co se týče bojové taktiky, spoléhalo se hlavně na úzkou lineární obranu a pozemní válku s pomocí jízdy a pěchoty, což byl způsob boje uplatňovaný v roce 1920, jenž byl stále podobný metodám boje západních spojenců Francouzů a Britů.“*¹⁸ Dá se říci, že tank typu Panzer 1 byl jedním z hlavních pilířů německé armády v prvních letech války. V Polsku jich bylo nasazeno 1445.

---

¹⁷ MOSIER, s. 103.

¹⁸ MACKSEY, Kenneth, *Guderian tankový generál*, Brno 1996, s. 109.

3.2. Průběh tažení

Blesková válka se mohla poprvé uplatnit. Do Polska se itila dv armádní uskupení. Ze severu úto il Fedorov von Bock s XIX. obrn ým sborem, v jeho fl ele stál Heinz Guderian se svoji 3. pancé ovou divizí a z jihu úto il Karl von Rundstedt s XVI. obrn ým sborem, který vedl Paul Ludwig Ewald von Kleist. Hlavní útok vedla 3. pancé ová divize. Heinz Guderian jako první generál začal vyuffívát obrn á velitelské vozidla, aby mohl velet svým tank m afl do bitevního pole. *Šám cestoval s vedoucími tanky 3. pancé ové divize v jednom z nejmodern j-ích velitelských obrn ých voz , vybaveném vysíla kou, je fl mu umo fl ovala dorozum t se svým hlavním velitelstvím v týlu a získávat dal-í informace, je fl pot eboval.õ*¹⁹

N mci v prvních dnech utrp ly jen malé ztráty na flivotech i po et zran ých byl zanedbatelný. Zde se projevila ú innost tank i díky jim byly ztráty proti houflevnatému a odhodlanému nep íteli malé.

Bleskový úder Luftwaffe je považován za jednu z klí ové role p i útoku na Polsko a ukázala se jako zna n determinující. Cílem úderu Luftwaffe byla úplná eliminace nep átelských leteckých sil a omezení sí t-áb a dopravy polské armády. Tímto po áte ním útokem ovládli N mci hned na začátku ta flení vzdu-ný prostor. Taktické letectvo, které bylo tvo eno st emhlavými bombardéry Ju 87 Stuka, p sobilo práv jako létající d lost electvo.

Pátého zá í se Guderian osobn setkal s Hitlerem, p edev-ím se e-il po áte ní úsp ch n meckých vojsk. Guderian naléhal, aby se ve v t-í mí e začaly produkovat, tanky Panzer III a IV. M la se zvý-ít jejich výroba. Rychlost byla dosta ující, cílem bylo zlep-ít pancé ování na p ídi, vylep-ít dost el. Kanony m ly být vybaveny v t-í hlavní a municí. Hitler byl nad-en z výkonu tankových jednotek.

šBlesková válka, která v zá í 1939 postihla Polsko, byla prost taktickým systémem, který zdokonalil Guderian tak, aby se dalo proniknout frontou nep ítele, a potom aby bylo mo flno obklít a zni it v-echny síly nebo

---

¹⁹ MACKSEY, s. 113.

aspo jejich ást. Jejými hlavními slofkami byly p ekvapení, rychlost manévrování, p epadová akce na zemi i ze vzduchu a zadržlení iniciativy úto ících sil. To vyfladovalo, aby v-ichni velitelé dokázali pln vyuffít své iniciativy.õ²⁰ Za vzorový p íklad pouflití taktiky bleskové války v Polsku lze uvést Guderian v postup, kdy pronikl p ed postupujícími vojsky, prorazil obranu nep ítele a provedl obchvat p choty, kterou obklí il a p enechal postupujícímu vojsku. Následn takto mohl pokračovat proti dal-í polské armád . N mecký postup byl velmi rychlý. 8. zá í n mecké kle-t uzav ely Var-avu a následný n mecký postup na východ znamenal dal-í obklí ení polských vojsk u Brest-Litevska.

šPolský odpor by ve skute nosti nejednotný, ale obvykle velmi úporný. Útok vedený pomo anskou jízdní brigádou proti tank m 3. pancé ové divize byl jedním z mnoha elegantních, av-ak zcela bezvýznamných pokus odvrátit pohromu. Rozestav ní polské armády bylo zni eno leteckými nálety na komunika ní centra. N mecké tanky dokonávaly zkázu tém nekontrolovatelným postupem vp ed, p i kterém rozst ílely ve-kerá nep átelská seskupení, která na cest potkaly, a pomáhaly tak p chot a flenist m v jejich útocích na opevn ní a valily se p es celou zemi. Braly útokem v-echna místa, kde byl jejich p irozený postup blokován. Byly stále v pohybu a v rámci pancé ové divize se v-emi zbran ími zcela sob sta né. Pouze z ídka jim pomáhaly letecké nálety, protofle Luftwaffe byla nasazena na cíle hluboko v polském týlu a z ásti i proto, fle úzké spojení mezi pozemními a leteckými silami bylo teprve ve svých po átcích.õ²¹

Ten, kdo se zaslouffil o vít zství v Polsku, byla Guderianova 3. pancé ová divize, která porazila nejd leffit j-í polské formace a znemofnila jim, aby se pokusily o pr lom do n meckých linií. Guderian se v tomto taflení p esv d il o své pravd nad tankovými jednotkami. Bylo z ejmé, fle tyto nové jednotky zaji- ují pr lom p i útoku do nep átelských linií, pronásledují

---

²⁰ FORTY, str. 62.

²¹ MACKSEY, s. 114.

nep ítele a jsou schopné uhájít pozice p ed tlakem nep ítele, to v-e za rychlého tempa, o kterém Guderiana tvrdil, že má zásadní význam.

*šProblémy, které 3. pancé ová divize měla, byly daleko více výsledkem selhání techniky a organizace, než nep átelského odporu. Malé tanky Pz I a Pz II byly velmi slabé pancé ované a neodolaly protitankovým st elám ani polskému lehkému d lost electvu. Postup zaji-ovaly pouze tanky Pz III a Pz IV, z nichž v t-ina byla obsazena zku-enými osádkami.*²²

Za slabé místo tankových jednotek lze považovat boje v ulicích města, zejména tomu bylo právě v Brest Litevsku, kde Guderian získal tuto zkušenost pro další vývoj vále ných operací. Zranitelnost tankových divizí se také prokázala ve Varšavě. Když ke kapitulaci hlavního města došlo afl po d lost electké palbě a leteckém bombardování.

Zajímavé jsou i jednotlivé ztráty na životech, Poláci zemřeli 60 000, oproti 10 500 padlých Němců. Zraněno bylo na polské straně 200 000 vojáků, oproti 30 000 raněných na německé straně. Poláci byli zajati 700 000. Němci měli 3 500 nezv stných vojáků. To v-e bylo p i in no novou strategií na německé straně. *šPolské tažení bylo brzy ozna čeno jako blesková válka. Toto tažení, pokud se týká rychlosti svého provedení a výsledku, bylo skute n dosti jedine né. Teprve nadcházející německá západní ofenziva p inesla n co podobného v je-t v t-ím m ítku.*²³

Poláci se smířili s tím, že pomoc od Francouzů a Britů nepřijde. A když následně na Polsko zaútočil Sovětský svaz, který si spolu s Německem Polsko rozdělil, přestal polský stát 28. září prakticky existovat afl do konce II. světové války. *šBlesková válka prokázala své p ednosti, vít zství bylo neuv íitelné rychlé. Velká Británie a Francie nic nepodnikly, místo toho svád ly výsledek tažení p edev-ím na slabost Polska.*²⁴

---

²² MACKSEY, s. 115.

²³ MANSTEIN, Erich, *Ztracená vít zství*, Praha 1993, s. 25.

²⁴ JORDAN a WIEST, s. 28.

3.3. Rekapitulace tažení

Tažení Wehrmachtu v Polsku na jedné straně ukázalo ohromnou sílu nově vybudované strategie, kterou byl Blitzkrieg, ale také na straně druhé toto tažení ukázalo slabé stránky. *Šlo o spektakulární úspěch v-ak polské tažení prokázalo vážné mezery ve vybavení, výcviku a dokonce i v bojovnosti jednotlivých oddílů. Pancéřovým divizím chybly těžké tanky. Spojení mezi obrněnými jednotkami, dle elektrickými a nemotorizovanými divizemi bylo často příliš komplikované. V Polsku měla Wehrmacht co do údržby s armádou, která se nacházela uprostřed mobilizace a byla seskupena ve velkých celecích v poznaněm kraji, v extrémně nevýhodné geostrategické pozici, kterou bylo snadné obklíčit obchvatným manévrem ve směru ze Slezska a východního Pruska.*²⁵

Je nutno říci, že Němci dosáhli v Polsku takového úspěchu, který překročil rámec jejich myšlení, především pak jejich velitelů. Jádrem tohoto problému byl fakt, že si uvědomili nemohoucnost Poláků, kteří byli málo hodnotným protivníkem a začali uvažovat, že v tuto chvíli zůstávají budou pokračovat i nadále. Němci se přesvědčili o tom, že Polsko nemohlo vládnout ani na úspěch. *Toto přesvědčení vyhovovalo upraveným argumentům prosazovaným opozičními frakcemi. Tankisté přitom ve kterém úspěchu sobě a stejně tak i letci. Ale i když nám historie říká, že letci hráli důležitou roli v rámci nejnovějšího konceptu letectva jako nástroje ozbrojených sil, připomíná nám rovněž, že jedině a pouze pozemní síly jsou schopny obsadit území. To právě učinily pancéřové oddíly s takovou rychlostí a s takovou účinností, že polská obrana nikdy nemohla možnost přizpůsobit se m nicím se okolností.*²⁶

Heinz Guderian byl po polském tažení vyznamenán Rytířským křížem železného kříže. Bylo to ocenění za vybudování moderních tankových jednotek. Tyto tankové jednotky přispěly k tomu, že polské tažení skončilo tak brzy a i ztráty německých vojáků byly malé. 27. října, kdy se uskutečnilo

²⁵ MASSON, s. 56.

²⁶ MACKSEY, s. 121.

vyznamenání, se Hitler s Guderianem bavili o úspěchu obrněných jednotek v Polsku a o jejich dalším rozvoji.

3.4. Vítězné tažení na Západě - přípravy a plány na tažení

Po vítězném tažení v Polsku převládalo v německých řadách nadšení, které v sobě neslo pocit dějepisného vítězství a znamenalo tak pro Německo naději do dalších válečných let. Adolf Hitler začal ihned po skončení tažení v Polsku uvažovat o invazi do Francie, která podle něho měla skončit porážkou Francie. Podle tzv. Fall Gelb se mělo začít připravovat tažení na Západ. Německý generální štáb se pustil do příprav plánů na tažení ještě téhož roku, kdy se docílilo vítězství v Polsku. Zdejší, ale se generální plán opíral o podklady Schlieffenova plánu z roku 1914. Avšak tentokrát měl být známa poznámka. Termíny na zahájení tažení se neustále odkládaly. Hrozilo totiž, že německá letadla nebudou moci v husté podzimní mlze vzlétnout a německé tanky se utopí v podzimním blátě. Po asi nebylo jediným problémem, který brzdil invazi do Francie. Nastal problém především mezi Hitlerem a jeho generály, kteří nebyli přesvědčeni o německém vítězství, tak jasně jako Hitler. Zdejší, ale v řadách mladších generálů, kterými byl Heinz Guderian a Erich von Manstein převládal názor, že vítězství lze dosáhnout nasazením nové koncepce boje, který se u něj uplatnil v Polsku. Stejně jako Hitler věřily oba generálové v sílu mechanizovaných zbraní, kterými byly tanky a letectvo.

Německí generálové se obávaly také rozložení německých a francouzských sil. *Šco do početů divízi neměli takovou přesahu, jaké by bylo zapotřebí pro úspěch o něco na základě obvyklých kalkulací. Pravda je, že byli početně slabší. Francouzi ze svého celkového rezervoáru o síle pět milionů mužů mobilizovali 110 divízi a dalo se očekávat, že vytvoří další, z toho početů měli 85 divízi (později zvýšených na 101) soustředěných proti Německu. Britové vypravili 5 divízi a další je měly následovat (v průběhu zimy dorazilo dalších 8 divízi). Belgičané byli schopni mobilizovat 23 divízi. Naproti tomu německá armáda vstoupila do války s 98 divizemi a jen 62 jich*

bylo nyní připraveno k boji o zbytek tvořily záložní a domobranecké (Landwehr) divize.²⁷ Nutno říci, Němci museli nechat značný počet svých vojsk na východě, kde měli státní hranice s Ruskem. I přes všechny tyto aspekty, Hitler svůj plán na tažení začal prosazovat. Vážený problém nastal v lednu roku 1940, kdy musel v Belgii nouzově přistát letoun, který převážel operační plán celého tažení do Bonnu. Plán se nepodařilo celý spálit. Belgičané tak měli v držení důležitý dokument. Nicméně Němci od tohoto plánu nakonec ustoupili a nahradili ho Mansteinovým plánem. Nový plán vypracoval Erich von Manstein, který byl náčelníkem Rundstedtova štábu. Manstein se chtěl vyhnout spojenecké armádě, která by se mohla přesunout do Belgie. Očekával tuhý boj s Brity, ne s samotnými Francouzi. *ŠNavíc by německá tanková vojska, na jejichž úspěších záviselo celé vítězství, musela postupovat napříč krajinou, která je sice plochá, ale zato plná řek a kanálů. To byla vážná překážka, neboť všechno záviselo na rychlosti.*²⁸ Erich von Manstein se obrátil na Heinze Guderiana, který uflm l zkušenosti s bojovým nasazením tankových jednotek v boji. Heinz Guderian mu doporučil, aby byl útok veden s co nejvyšším počtem tankových a motorizovaných jednotek. Manstein dále rozvíjel svůj plán, především chtěl určit hlavního útoku, kterými se staly v jeho plánu Ardeny. *ŠArgumentoval tím, že nepřítel by nikdy nečekal nasazení masy tanků v tak náročném terénu. Přesto by to pro německá tanková vojska mohlo být proveditelné, pokud v důležitých kritických fázích postupu by s největší pravděpodobností čelila jen slabému odporu. Jakmile by se vynořila z Arden a překročila k Meuse, zvláště plán severní Francie by poskytl ideální terén pro tankové manévry a rychlý výpad směrem k moři.*²⁹

Mansteinův plán byl poté přednesen před generální štáb. Přesně které námitky ze strany generálů byl však Hitlerem Mansteinův plán schválen. Od února roku 1940 tak mohla začít cvičení německé armády na následující tažení do Francie. *ŠGuderian a ostatní byli zcela zaměstnání plánováním a*

²⁷ HART, s. 148.

²⁸ Tamtéž, s. 156.

²⁹ Tamtéž, s. 156.

cví ením. Do té doby p evařovala cví ení na mapách, i kdyřl tankové posádky strávily pár nocí praktickými jízdami po obtížném terénu a jen nedostatek paliva zabránil intenzivní jízdu-kám. Díky nedostatku munice n které tankové posádky nikdy nevypálily z d la, i kdyřl d lost electvo v etn dlouhých 88 milimetrových protiletectkých d l bylo d kladn procvi eno v p ím palb na malé cíle, jako nap íklad na kulometná hnízda, navíc ke své klasické roli. P chota a řenisté zkou-eli znovu a znovu techniky útoku a p echodu p es eku v nafukovacích luncích, pak p epravu tank a výstavbu mostu, která musela následovat, jakmile se p chota zachytila na nep átelském b ehú. Cví ení na ece Moselle byla obzvlá-t realistická, protoře p ístupy k ní byly jako u Meusy.³⁰ V p ípravách na taření na Západ e-íl práv Guderian i mofné p ekro ení eky Másy u Sedanu. Zd raz oval, ře úderný zásah, který bude proveden do hloubky nep átelské linie, zp sobí pr lom a tankové a motorizované jednotky budou schopny dále pokračovat ve sm ru dal-řho úderu na Amiens. řV tomto sektoru neexistovala řládná opevn ní a francouzské jednotky m ly p íli- málo protiletectkých i protitankových d l, neřl aby se mohli ubránit n meckým st emhlavým letoun m a tankovým kolonám.³¹

N mci nepo ítali s tím, ře by francouzská armáda poslala do boje tanky, jako svoji hlavní zbra , s kterou by mohli dosáhnout úsp chu. I kdyřl Francie byla mocností, co se tý e po tem tank , nezapojila je jako samostatné tankové jednotky pro rychlý a úderný útok. Tento fakt Guderian o ekával a byl si jist, ře toto rozhodnutí bude pro Francii osudné. řByl si v-ak v dom, ře mnohé z nejnov j-řích francouzských tank , Somua S 35 a t řlký Char B m ly dvakrát tak silné pancí e neřl jeho Pz IV a jejich 47 milimetrové kanony byly výkonn j-ř protipancé ovou zbraní, neřl jakákoli zbra , kterou nesly jeho tanky. Tak by se v boji tank proti tanku jeho stroje dostaly do nevýhody a stejn í tak p chota, která m la jediný protitankový kanon se stejnou 37 milimetrovou řáří, jako m ly Pz III. Pouřtí polního d lost electva

---

³⁰ MACKSEY, s. 131.

³¹ CAWTHORNE, Nigel, *Bitvy druhé sv tové války*, Frýdek-Místek 2007, s. 20.

s 88 milimetrovými dly by samo o sob tuto výhodu vyrovnalo ó a také schopnost p ed it nep útele v boji pomocí manévr na jeho bocích a v týlu a pomocí vy azení jeho pancí p ímou a p esnou palbou na jakákoli exponovaná slabá místa, což byla opravdová prov rka pro nervózní d lost elecké zam ova e uprost ed bitevní v avy.õ³²

Odlí-ná byla také koncepce ve vedení vále ných operací na francouzské a n mecké stran . š*Francouzi také rozvinuli své tanky do -íroké a m lké fronty podle jejich zastaralých taktických metod, zatímco N mci se naopak soust e ovali na útoky na jednotlivé d lefité body a poráfeli protivníka na malých úsecích.õ*³³

3.5. Blitzkrieg ve Francii

Po doslova bleskovém vít zství v Polsku a spln ní tzv. Fall Weiss (Bílý plán), následovalo dal-í tažení, tentokrát na Západ. Po rychlém obsazení Dánska a Norska na ja e roku 1940 sm oval dal-í útok na Nizozemsko, Belgii a hlavn Francii. N mci zahájili svoji ofenzivu v ranních hodinách 10. kv tna 1940 proti Nizozemsku. Nizozemsko elilo náporu jak ze strany n meckých výsadek , kte í ude ili na Rotterdam, tak na svém opevn ném pohrani í. K tomu v-emu p isp la drtivá síla Luftwaffe, která bombardovala cíle v Nizozemsku. š*N mecká tanková vojska, jeft vyufila tohoto chaosu, se prohnala mezerou na jižním k ídle a t etího dne se spojila s výsadekovými jednotkami u Rotterdamu. P ímo pod nosem francouzské 7. armády, která práv dorazila na pomoc Holan an m, pronikla ke svému cíli. Pátého dne Holan ané kapitulovali.õ*³⁴

V t-í boje o ekávali N mci v Belgii, ve které ufl byli i brit-tí vojáci. Belgi ané plánovali klást odpor v pevnosti Eben Emael. Jenfle za p isp ní n mecké výsadekové jednotky pevnost N mci dobyli a s dal-ím belgickým odporem si poradili.

---

³² MACKSEY, s. 132.

³³ Tamtéft, s. 137.

³⁴ HART, s. 163.

3.6. Útok do Francie

šP ed rozb eskem 10. kv tna byla naproti hranici Lucemburska soust ed na nejv t-í masa tank , jaká byla dosud ve válce k vid ní. Chystala se provést výpad p es území tohoto státu a pak p es kus Belgie k francouzské hranici poblífl Sedanu, vzdáleného 110 kilometr . Tvo ily jí t i tankové sbory, jeff byly zorganizovány do t í blok , i vrstev: v prvních dvou se nacházely obrn né divize a ve t etí motorizovaná p chota. P edvoj vedl generál Guderian, p ední n mecký tankový expert, a celku jako takovému velel generál von Kleist.³⁵ V Lucembursku se N mci nesetkali s váfln j-ím odporem, v Belgii také nemuseli elit váfln j-ím problém m. V-e záleželo na tom, jak n mecké tanky projedou Ardenami: šTYance na úsp ch velkou m rou závisely na rychlosti, s jakou Kleistova vojska dokáff prorazit Ardenami a p ekro it Meuse poblífl Sedanu. Teprve afl za touto í ní bariérou by jeho tanky získaly prostor pro manévrování. Musely se dostat na druhou stranu d ív, neff si Francouzi uv domí, co se d je, a neff shromáffdí zálohy, aby je zastavili.³⁶

Dne 13. kv tna do-lo rozhodující bitv o Francii a tím bylo p ekro ení eky Masy, kde útvary francouzského X. sboru hájily své postavení a v ily, fle odrazí n mecký útok. Práv u Masy se ukázala dovednost n meckého generála Guderiana, který jako tankový stratég usp l ufl v Polsku. šI kdyff bitva u Sedanu za ala vedením 1. pancé ové divize, m la to ve skute nosti být práce d lost electva a lelectva, kde tanky hrály jen malou roli a p chota stanula na pozicích afl poté, kdy byl duel výbu-nin u konce.³⁷ Guderian se rozhodl p i úvodním po átku bitvy vyuffl protiletadlová d la s ráff 88 mm. Tato d la m la hrát hlavní roli p i palebné síle n meckých jednotek. Bylo to p edev-ím z d vodu, fle tato d la m la p esnou a zni ující sílu v útoku na francouzské pozice. Lze íci, fle ráff 88 mm m ly být pozd ji vybaveny i n mecké t flké tanky. Guderian m l

---

³⁵ Tamtéfl, s. 171.

³⁶ Tamtéfl, s. 173.

³⁷ MACKSEY, s. 139.

k dispozici pouze 55 tanků typu Panzer IV a to je-t s nep esným krátkým 75 mm kanonem.

šP echod ěky Másy se v-ak stal vzorem n mecké taktické dovednosti. Heinz Guderian vyuffil své iniciativy a 13. kv tna ude il na obránce Másy s podporou Luftwaffe. D la francouzských obránce byla uml ena ze vzduchu nebo d lost eleckou palbou a n mecká p chota pak mohla rychle p ekro it Másu v gumových luncích. Za nimi postupovali fienisté, budující pontonové mosty. B hem deseti hodin za aly po dokon ených mostech p ejífld t p es eku tanky a vzáp tí prolomily francouzskou obranu. fiivotn d lefítý p echod p es Másu se zda il spí-e díky n mecké taktické dovednosti a sou innosti v-ech druh vojsk, nefl kv li síle tolik vychvalovaných tank .õ³⁸

13. kv tna Másu u Sedanu N mci p ekro ili a pokračovali v taflení. Dal-í výpad pomocí tankových jednotek uskute nil Heinz Guderian 15. kv tna. *šTanková vojska p ivodila dominový kolaps francouzského odporu a hnala se o p ekot prázdným prostorem. V noci 16. kv tna dosp l výpad sm ující na západ, sm rem ke Kanálu, o víc nefl osmdesát kilometr dále a dosáhl ěky Oise.õ³⁹*

K váfln j-ímu ohrofení n meckého útoku na francouzské front do-lo 21. kv tna 1940. Erwin Rommel se ocitl v sev ení francouzských a britských jednotek, respektive se jednalo o dv p chotní divize a jednu obrn nou jednotku. *šRommel musel vyuffít v-echnu váhu své osobnosti, aby byly jeho rozkazy realizovány a aby oflivil energickou innost svých vojsk. Podle metody, kterou pak mnohokrát aplikoval v Africe, vybudoval d lost eleckou p ehradu z osmaosmdesátek, aby rozdrtil útok britských tank , na které pak z boku zaúto ily jeho vlastní obrn né jednotky. Za celý den Angli ané ztratili polovinu svých tank , stáhli se a evakovali Arras.õ⁴⁰*

Dal-ímu postupu n mecké armády, se snaflil zabránit generál Charles de Gaulle, který velel 4. tankové divizi. Gaullova divize byla, ale poraflena u

---

³⁸ JORDAN a WIEST, s. 32.

³⁹ HART, s. 180.

⁴⁰ MASSON, s. 79.

Laonu. Po kolapsu francouzské armády postupovali Němci rychlým tempem na Dunkerque.

3.7. Hitlerův rozkaz k zastavení

Za důležitý moment války lze považovat Hitlerův rozkaz k zastavení tažení. *„Rozkaz obsahoval slova: Dunkerque bude ponechán Luftwaffe. Pokud narazí obsazení Calais na obtíže, i ono bude ponecháno Luftwaffe.“*⁴¹ 17. května pokračovalo tažení směrem k Dunkerque. Guderian byl 15 kilometrů před Dunkerque. Ale rozkazy byly neúprosné a zastavit pozemní útoky a to nedaleko Dunkerque. Útok se zhostilo jen Luftwaffe a němeští vojáci z povzdálí jen sledovali, jak tisíce Angličanů opouštějí tuto pevnost. Je jen otázkou, jakým směrem by se válka vyvíjela, kdyby Hitler neuposlechl tento rozkaz. Do německého zajetí by padly britské expediční síly. Byl by to jistě vojenský úspěch, který by mohl hrát roli i dále při průběhu války. *Mezi 26. květnem a pádem Dunkerque 4. června bylo z pláň a přístavu evakuováno do Anglie na 338 000 vojáků (včetně 114 000 Francouzů).*⁴²

Hitler se rozhodl zastavit tažení na Dunkerque zejména ze taktických důvodů. Prvním z nich byl, že stažené německé jednotky budou útočit dále na jih, kde ufl byl zformován zbytek francouzské armády u Sommy. Druhým důvodem byla Hitlerova obava z terénu ve Flandrech, obával se, že tankové jednotky zde uvíznou. Samotní generálové tankových vojsk byli opačného názoru. Těmto důvodem, pro které Hitler rozhodl zastavit tankové jednotky, byl ten, že chtěl doplnit tankové síly o další jednotky.

3.8. Pokračování tažení

Nová německá ofenziva byla zahájena 5. června 1940. Tímto definitivně zajistit Německu vítězství. Bylo důležité zajistit odklon německých tankových jednotek ze západu na jih. *„Rychlost, s jakou byly přeskupeny do nového směru, byla důkazem toho, že mechanizovaná mobilita*

---

⁴¹ GUDERIAN, s. 115.

⁴² HART, s. 196.

mezitím zcela transformovala strategii.⁴³ Směr úderu směřoval na Besançon a ke –výcarské hranici, dále pak k Maginotově linii. Francouzi ustupovali před rychle postupujícími německými jednotkami, které prolomily francouzskou obranu na řece Somme. Významný odpor kladli Francouzi v Aisne, s kterým si Němci dokázali poradit. 7. června 1940 prolomily německé jednotky obranu u Rouenu a dva dny nato překročily Seinu. Rychlý postup na jihovýchod ke –výcarským hranicím, znamenal odříznutí francouzských vojáků, kteří dosud bránili Maginotovu linii. *ŠPotom ufl byly boje stále méně náročné. Obrněné divize si razily cestu bez zastavení nebo bez toho, že by se musely strachovat o svá obnažená křídla, a valily se na jih Francie. Německá průchota je následovala při urychlených přesunech o délce čtyřicet až –edesát kilometrů denně, likvidujíc fragmenty francouzské armády, které po přejezdu tanků stále ještě vzdorovaly.*⁴⁴ Paříž byla 14. června prohlášena za otevřeně město a maršál Petain požádal o dva dny později o uzavření příměří. Mír byl uzavřen 25. června 1940.

3.9. Výsledek tažení

Taktika bleskové války pokračovala. Němci dokázali zopakovat svůj drtivý úspěch z Polska i přesto, že proti nim stála moderní a neméně početná armáda. *Úspěch tohoto polního tažení odpovídá plně Guderianověauce, že tanky musí být nasazeny hromadně. Němci se jí řídili, Francouzi nikoliv. Jejich největší tankové soustředění byla divize. Navzdory knize de Gaullea poufili tanky jen jako pomocnou zbraň. Protože je podcenili, dbali také málo na protitankovou obranu. Tažení probíhala tak rychle, že ufl nemohli následky –patného odhadu korigovat.*⁴⁵

Během –esti týdnů dokázal německý Wehrmacht porazit postupně Nizozemsko, Belgie. *ŠVyhnal britský expediční sbor a na hlavu porazil 95 divizí francouzské armády, která přenechala vítězi obrovskou materiální*

---

⁴³ Tamtéž, s. 207.

⁴⁴ Tamtéž, s. 211.

⁴⁵ SCHEIBERT, s. 73.

*ko ist a více než 2 miliony zajatců, z nichž byl 1,5 milionu převezen do Německa.*⁴⁶

Je zcela zřejmé, že to byl právě Guderian, který se svými tankisty strhl německou armádu a společně se zasloužili o největší a nejdrtivější vítězství Německa ve válce. Francouzi utrpěli ztráty z německé doktríny, kterým byl mechanizovaný Blitzkrieg. *Štento triumf nesporoval v ni jaké pojetí převez, jak bylo převedeno francouzské velení, jež německé armády přisoudilo 200 divizí. Se 135 velkými jednotkami neměla Wehrmacht 10. května ráno fláknou převedu. Neměla převedu 7 500 tanků, ale postavil 2 500 tanků proti 3 500 tankům spojenců, nedisponoval 5 500 bojovými letadly, ale sotva 3 000. Jeho jediná převedu spočívala v použití bombardérů a v revoluční koncepci taktiky, která využívala momentu překvapení, množství použitých sil a rychlosti.*⁴⁷

Německo dokonale využilo svůj plán na splnění tohoto tažení. Strategický postup u Masy znamenal pro Německo proniknutí do francouzské linie a rychlý postup vpřed. Hitler opatřil nasazení tankových jednotek tak, jak si to představoval ve své koncepci Heinz Guderian, který opatřil prokázal svoji taktikou dovednost s uplatněním tankových divizí. Vyznamenal se především u Masy a dalším pronikáním až k Dunkerque.

Obsazení Francie se uskutečnilo pomocí součinnosti tankových a motorizovaných jednotek, které spolupracovaly s letectvem. *Ša především byla německá tanková vojska mobilnější, rychlejší a lepší v boji a taky schopnější v manévrování, kdykoli velitel požadoval změnu směru. Toho Francouzi v té době nebyli schopni. Po ústupu směřeli a bojovali spíše ve stylu první světové války. I když se týkalo velení i rádiového řízení operací, zaostávali za dobou. Když chtěli na postupu změnit směr, museli nejprve zastavit, vydat první rozkazy a teprve pak byli schopni znovu vyrazit.*⁴⁸ K tomu všemu je třeba přispět i zdokonalení rádiového spojení ve vztahu tank a letadlo. Za tím vším stálo pevné fungování německých útahů. Všechny složky německé

---

⁴⁶ MASSON, s. 85.

⁴⁷ Tamtéž, s. 85.

⁴⁸ HART, s. 211.

armády, a ufl se jednalo o tankové jednotky, letectvo, výsadkové jednotky, útočné jednotky projevíly důkaz skvělého výcviku a jeho uplatnění v boji. Když leflitým momentem tohoto tažení lze přidat fakt, že Němci díky odposlechu francouzských vysílátek získali představu o francouzské obraně na Maginotově linii afl k Abbeville. *šVedle toho získali němeští velitelé nové poznatky. Generál Rommel například zdokumentoval v bitvě u Arrasu význam úzké spolupráce mezi tanky a protitankovou obranou. Britská tanková vozidla, o kterých dosud platilo, že nad nimi nelze zvíťazít, narazila náhodně na několik německých protitankových kanónů ráže 88 mm a utrpěla těžké ztráty. Bylo ale možné i přes nepřítelskou péřevahu v tankových jednotkách ovlivnit tankovou bitvu ve svůj prospěch, ó nebylo k tomu zapotřebí tanků, ale vhodných protitankových děl. Rommel tento poznatek později s úspěchem pouflil v Africe proti Angličanům.*⁴⁹

Ale nesmíme zůstat jen u kladných bodů tohoto tažení. Němci se po tomto tažení uspokojovali s tvrzením, že proti nim se nemohou postavit fládná silná armáda. Stagnoval také jejich vývoj. Je zaráflející, že Němci neusilovali o vývoj tanku se silnějším pancířem. Ukázalo se, že Panzer IV. má slabší pancíř než jeho francouzský protivník Char B. *šProdukce stagnovala, jako kdyby bylo Německo odsouzeno vést jen bleskové války.*⁵⁰ Ufl se lze jen domnívat, jak by dopadlo setkání, kdyby Francouzi přizpůsobili svoji koncepci vedení boje těm německým. Přitom mohli Francouzi tanky se silnějším pancířem, které by v uspořádání tankových jednotek mohli úspěšně *šI přes tankové sloflky a některé vysoce kvalitní modely tanků byly francouzské obranné divize dezorganizované, špatně zásobované, neobratně vedené a v bojích zcela zbytečně obětované. Přede vším však postrádaly rádiovou komunikaci, špatnou a podpůrné zbraně a trpěly trvalým nedostatkem paliva.*⁵¹

⁴⁹ PIEKALKIEWICZ, Janusz, *Tanková válka 1939-1945*, Plzeň 1995, s. 72.

⁵⁰ MASSON, s. 87.

⁵¹ MCCARTHY, Peter a SYRON, Mike, *Tanková válka: Vzestup a pád Hitlerových tankových divizí*, Praha 2003, s. 105.

Byl to Guderian, který se vím fakt, že francouzský Char B je nenapadnutelný, n mecké st ely se odráflely od silného pancí e. *šJe-t p ekvapující byl fakt, že technické služby nedaly p choťním divizím k dispozici ú inn j-í protitankové d lo, neft byla sedmat icítka, která se ukázala bezmocná proti britským tank m Mathilda nebo proti n kterým typ m francouzských tank .õ⁵²* V pr b hu boje za al Guderian vyuffívat uko ist ná francouzská protitanková d la s ráfí 47 mm, které byly zdaleka lep-í neft ty n mecké s ráfí 37 mm.

šRozsah n meckého vít zství zastínila vý-e ztrát: 27 074 muft bylo zabito v boji, dal-ích 18 384 z stalo nezv stných ó v t-ina z nich byla ze v-í pravd podobností mrtva, protofle jejich ostatky se nikdy nena-ly. Na konci boj m li ov-em Francouzi sami 92 000 mrtvých voják .õ⁵³ Tato ísla ukázala, že se i Blitzkrieg p es svoji rychlost, neobejde bez ztrát. Navíc i tankové jednotky a letectvo utrp lo zna né -kody. Polovina tank byla ztracena nebo musely na nezbytné opravy.

Po úsp -ném taflení m lo N mecko v t-í po et tankových a motorizovaných p -ích divizí. *šPo et tankových divizí byl bez otálení zdvojnásoben, ostatn tak, že po et obrn ných vozidel p ípadajících na kařdou divizi byl snířlen na polovinu. N mecké pozemní vojsko díky tomuto opat ení sice nomináln disponovalo dvojnásobkem divizí, ale v řádném p ípad dvojnásobnou údernou silou tank , na nířzáleřelo v první ad .õ⁵⁴*

Lze íci, že s p íchodem nové koncepce boje, kterým byl Blitzkrieg, nepotkal doposud n meckou armádu řádný neúsp ch, spí-e tomu bylo naopak, N mci krá eli od jednoho zdrcujícího vít zství k druhému. Nutno podotknout, že jeho protivníci se neum li nové doktrín postavit, nebo dokonce uplat ovat Blitzkrieg svým vlastním zp sobem.

---

⁵² Tamtéř, s. 86.

⁵³ MOSIER, s. 200.

⁵⁴ GUDERIAN, s. 138.

4. Německo versus Sovětský svaz – obrat ve válce

Porážky Polska a Francie byly zapříčiněny novou vojenskou doktrínou, kterým byl Blitzkrieg. Němci chtěli zničit Sověty stejnou taktikou, což se jim od zahájení operace Barbarossa skutečně podařilo. Ale i Blitzkrieg poznal hranice svých možností. V zimě roku 1941 se rychlé operace Němců zastavily. Wehrmacht na území Sovětského svazu narazil na rovnocenného protivníka. Byli to naopak Sověti, kteří převzali iniciativu a prováděli ofenzivní protiněmecké operace. V roce 1942 Němci ještě dokázali vzdorovat proti stále sílící sovětské armádě. Zaznamenali dokonce i vítězství u Charkova, ale po porážkách u Stalingradu a Kurska se vývoj války obrátil zcela ve prospěch Sovětů.

Je nutné připomenout, že tato práce se nezabývá postupným popisáním jednotlivých bojů druhé světové války, ale zdrazňuje taktiku Blitzkriegu. Zdá se, že po skončení německého Blitzkriegu, to byla Rudá armáda, která iniciativně vedla své ofenzivy.

4.1. Německé tažení na Balkán a jeho důsledek pro tažení do Sovětského svazu

Na podzim roku 1940 začal Adolf Hitler vydávat rozkazy na zpracování plánů jednotlivých tažení. Směrnice 21 se zabývala plánem Barbarossa, ten představoval útok na SSSR, který byl naplánován na květen roku 1941. Ale zahájení tohoto plánu se zpozdilo v důsledku zapojení Němců do válečných operací na Balkáně.

Mussolini, který toužil napodobit úspěchy Hitlera, se rozhodl zahájit další válečné operace, tentokrát na Balkáně a cílem mělo být obsazení Řecka. Řecký generál Metaxas se stavěl proti válce a odmítal italské požadavky. Italové, kteří byli vázáni válkou v Africe, se dopustili chyby, když otevřeli druhou frontu. Hitler neměl fládně dříve zahájit válečné operace na Balkáně, Němci si zajistili spojence na Balkáně v Rumunsku a Bulharsku. Důležitým faktorem pro Hitlera a jeho pomoc Mussolinimu byl fakt, že italský diktátor kladně přijal anexi Rakouska. V tomto ohledu ufl Hitler

chápal Mussoliniho jako svého spojence. Na druhou stranu ufl v únoru 1941 bylo rozhodnuto, fle n mecká armáda zaúto í v kv tnu téhofl roku na SSSR. N mci i z tohoto d vodu pot ebovali mít p ipravenou armádu v plné síle. *šJinými slovy, existovaly v-echny d vody pro to, aby Mussoliniho fládost odmítl, a fládný, pro by mu m l pomoci.õ⁵⁵*

Hitler se i p esto rozhodl pomoci Itálii, operace pod názvem Marita, tedy zahájení vále ných operací proti Jugoslávii a ecku, za ala 6. dubna 1941. N mci museli vy e-ít problém, jak se dostat co nejrychleji na ecké území. Lze íci, fle d leflitým momentem pro zahájení tohoto taflení se staly události v Jugoslávii, které zap í inily definitivní odklad taflení do Ruska. *šRozhodujícím faktorem p i zm n na asování byl ne ekaný p evrat v Jugoslávii, k n mufl do-ío 27 b ezna, kdy generál Simovi a jeho spiklenci svrhli vládu, která jen krátce p edtím zapojila Jugoslávii do paktu s Osou. Hitlera tato zneklid ující zpráva natolik roz ílila, fle je-t téhofl dne na ídil mohutnou ofenzivu proti Jugoslávii. Dal-í síly, pozemní i vzdu-né, pot ebné pro takový úder p edstavovaly mnohem v t-í vojenský úvazek, nefl by si bylo vyfládalo samotné ecké taflení, a práv to p im lo Hitlera, aby u inil své význa n j-í a osudov j-í rozhodnutí odloflit zamý-lený za átek útoku proti Rusku.õ⁵⁶ Taflení v ecku trvalo jen pár týdn a n mecký Wehrmacht mohl slavít dal-í vít zství. šV t-in vojenských pozorovatel p ipadlo, fle wehrmacht nelze v bec zastavit.õ⁵⁷*

Nicmén balkánské taflení m lo za následek to, fle se oslabily jednotky mar-ála von Rundstedta, který m l velet p i taflení do Ruska skupin armád Jih. Pod Rundstedtovým velením se nacházel velitel tankových jednotek von Kleist, který k balkánskému taflení ekl: *šfle vojska nasazená na Balkán nebyla v porovnání s na-í celkovou silou nijak velká, nicmén procento zde nasazených tank bylo vysoké. V t-ina tank , které spadaly pod mé velení p ed ofenzivou proti ruské front v jifním Polsku, p edtím ú inkovala v balkánské ofenziv a pot ebovala generálku, zatímco jejich posádky*

---

⁵⁵ MOSIER, s. 213.

⁵⁶ HART, s. 252.

⁵⁷ MOSIER, s. 219.

*pot ebovaly odpovínek. Velká část těchto tanků pronikla na jih až na Peloponés a musela být přemístěna přes celou tu vzdálenost zpátky.*⁵⁸

Balkánské tažení mělo za následek ztrátu vojenské techniky. Luftwaffe utrpěla ztrátu letadel při vzdušné invazi na Krétu. Jak už bylo zmíněno, tankové jednotky se opět ebovaly. Nicméně polní tažení do Sovětského svazu, by nezáleželo podle plánu, jelikož v tomto roce převládalo nepříznivé počasí. Tanky v Polsku a v Rusku byly po jarním tání rozvodněné, což by to bránilo rychlému postupu, na který byl Blitzkrieg závislý.

4.2. Před polním tažením do SSSR

Na evropském válečném poli už Hitlerovi nezbyl žádný soupeř, kterého by mohl v dalším střetnutí porazit. Kromě Velké Británie, která dokázala odrazit Luftwaffe během letecké války. Jediný kdo zůstal stranou, byl Sovětský svaz. Německo a SSSR uzavřely 23. srpna 1939 pakt o neútočení a spolupráci. Rozhodlo se i o vymezení hranic v Polsku, které si obě země rozdělily. Ale ani tento fakt Hitlerovi nezabránil neútočit na SSSR a získat další území s hospodářskými a ekonomickými zdroji.

Německou výhodou z počátku války proti Sovětům pro Německo byl i fakt, že se Stalin rozhodl zlikvidovat své zkušené generály a nahradit je mladšími, kteří měli fakticky hrát jen loutky a neohrozit Stalinovo upevnění moci. Nejrozsáhlejší útoky v armádě se uskutečnily v letech 1937-1939. Důležitou skutečností pro vedení války proti Sovětskému svazu byla i ta, že Sověti zrovna neoslnili v zimní válce proti Finům, kteří měli slabě vyzbrojenou armádu. Finové houfěvnatě vzdorovali Sovětům od listopadu 1939 do března 1940, kdy byl uzavřen mír v Moskvě.

Generálové měli tendenci podceňovat sílu sovětské armády. *Šodhadovali ji na 180 divizí (na radu Finů se odhad zvýšili na 220), 5 000 tanků, 5 000 letadel, z čí části zastaralých.*⁵⁹ Jen Heinz Guderian byl jiného názoru. Ten odhadoval počet sovětských tanků podle své poslední návštěvy, která se uskutečnila v roce 1934 na 17 000. *ŠSkutečnost, že Rudá*

⁵⁸ HART, s. 251.

⁵⁹ MASSON, s. 113.

armáda měla k dispozici tisíce tanků, je to neznamenal, že by ji tvořily divize schopné útokem zasáhnout do bitvy, stejně jako tisíce sovětských letounů neznamenal, že by země měla taktické letectvo. Bylo tu jen obrovské skladiště vojenského materiálu, ne však armáda. Vojenské doktríny, které sovětské velení hlásalo, se přitom zoufale nehodily pro moderní způsob vedení války, důstojníci si požívali hloupost a nebyly nevojenské osoby, velící a kontrolní systémy neexistovaly, logistika byla stále nedokonalá, velící řádky přitom dříve nekompetentní.⁶⁰

Guderian se nejvíce stavěl proti otevření druhé fronty. Obával se, že toto rozhodnutí bude mít pro Německo neozdravné následky. Pro rok 1941 byly stanoveny navíc další cíle. V Libyi se mělo podpořit úsilí Italů, Němci sem vyslali dvě tankové jednotky. *Švýdkem italské svévole a jejich chyb na Balkáně bylo, že německé síly byly významně vázány v Africe, dále v Bulharsku a pak v Řecku a Srbsku. Tyto okolnosti oslabily naše síly na rozhodujícím dějišti války.*⁶¹ Takto komentoval Guderian neúspěch Italů na válečném poli v roce 1941.

Podle Guderianových podkladů, které měl k dispozici 22. února 1941 k dispozici o rozložení 205 německých divizí:⁶²

- a) 38 německých divizí zůstalo na západě
- b) 12 německých divizí v Norsku
- c) 1 německá divize v Dánsku
- d) 7 německých divizí na Balkáně
- e) 2 německé divize v Libyi
- f) 145 jich tedy bylo k dispozici pro východní tažení.⁶³

*Toto rozdělení sil představovalo nepřijemnou rozdílnost. Hlavní podíl západu s 38 divizemi se zdá velmi vysoký. Také Norsko s 12 divizemi bylo silně zastoupeno. Tažení na Balkáně mělo za následek, že kampaň v Rusku mohla začít teprve v průběhu roku.*⁶³

---

⁶⁰ MOSIER, s. 234.

⁶¹ GUDERIAN, s. 142.

⁶² Tamtéž, s. 152.

⁶³ Tamtéž, s. 152.

Guderian se před tažením snažil vylepšit pozici tankových jednotek. Uvědomoval si, že jeho tanky musejí pokračovat ve vývoji dopředu. Němci se rozhodli v nadcházejícím tažení do Sovětského svazu nevyužít tanky Panzer I a II. Zároveň bylo nutné, aby tanky Panzer III a IV byly vybaveny silnějším pancířem. Tankové divize tak byly tvořeny tanky Panzer III, které byly inovovány dle ráže 50 mm a Panzer IV s krátkým kanonem 75. K protitankovým dělům se přidala jako součást výzbroje také útočná děla. Guderian očekával, že německé armády mohou postavit lepší tanky. *ŠPot eba lepší výzbroje byla skutečně akutní. Armády na celém světě kopírovaly Guderianovy metody a p efektivitě Německa záviselo na tom, zde se bude schopno v těchto závodech ve zbrojení udržet krok i dva napřed.*⁶⁴ Lze říci, že bojová síla německých tankových sil vzrostla, z důvodu, že lehké tanky byly nahrazeny středními. Nutno dodat, že výhodou byla zkušenost s mobilní válkou, s kterou se Němci dostali do dvouletého předstihu před ostatními.

Hitler se také dopustil další chyby a tou bylo podcenění ruského soupeře. Svůj optimismus dokázal přenést i na vrchní velitelství wehrmachtu. Předpokládalo se, že tažení skončí do počátku zimy. I tento faktor hrál důležitou roli, nebo se zimní výbavou pro vojáky se zřejmě moc nepočítalo. V tomto ohledu měl zimní výbavu jen každý pátý voják.

4.3. Tažení do Ruska

Po drtivých vítězstvích proti Polsku, Dánsku, Norsku, Nizozemsku, Belgii, Francii se německá armáda zdála být neporazitelnou. Operace Barbarossa začala 22. 6. 1941. Němci vytvořili frontu přibližně 3 000 km dlouhou, táhla se od Baltského moře k černému moři, uprostřed fronty se rozprostíraly Pripatské bažiny, které rozdělily bojovou linii na dvě poloviny. *ŠBarbarossa počítala s tím, že do hry vstoupí i skupiny armád. Von Leebova skupina armád Sever měla 27 divizí a 3 Hoepnerovy obrněné divize. Nejsilnější von Bockova skupina armád Střed měla 42 divizí a 9 obrněných*

---

⁶⁴ MACKSEY, s. 163.

divizí, jeft se rozd lily na dva obrn né sbory, jimfl velel Hoth a Guderian. Co se tý e skupiny armád Jih von Rundstedta, ta disponovala 33 divizemi a 5 obrn nými divizemi von Kleista. T -ila se postupné podpo e 15 rumunských divizí, 2 velkých ma arských a 2 italských jednotek.õ⁶⁵

Nejv t-í n mecké taftení v pr b hu druhé sv tové války za alo. Sov ti byli po zahájení n mecké ofenzivy ohromeni. Luftwaffe si hned za za átku vále ných operací zajistila p evahu nad nep átelským územím. šN mecké letectvo op t s úsp chem aplikovalo sv j postup z polského a francouzského taftení: p ímou podporu pozemních vojsk letkami stíha ek a útoky do hloubky nep átelského týlu.õ⁶⁶ Na sov tské území vpadly t i armádní skupiny.

Op t to byl Heinz Guderian, který hrál hlavní roli p i prvním úderu tankových jednotek na sov tském území. Sám velel 2. tankové skupin , která od zahájení operace z Brest-Litevska do Bobruiska urazila za týden 440 km. Rychlý výpad n meckých jednotek skon il 15. ervence, kdy do-lo k obklí ení více neft 300 000 sov tských voják v prostoru Bialystoku, Minsku a Smolenska. Po áte ní fiasko Sov t bylo p edev-ím p i ítáno -patnému rozmíst ní jednotek. Jednotky pro útok i obranu byly rozmíst ny ve zna n p edsunutých oblastech. Práv tento fakt, hrál d leftitou roli p i ztrát zna něho po tu sov tských voják .

šHitler prokázal politickou odvahu svým rozhodnutím k zahájení války proti Sov tskému svazu, p i emfl pofladoval její p ekvapivé zahájení a rychlé rozhodnutí pomocí strategické koncepce bleskové války. N mecké vojenské velení vytvo ilo vynikající plán, koncentrovalo podle n ho síly a prost edky, dosáhlo strategického p ekvapení nad protivníkem, ímfl získalo iniciativu, soust edilo síly k postupu na hlavním opera ním sm ru k hornímu toku ek Západní Dvina a Dn pr, rychle obklí ilo a zni ilo sov tská vojska stojící proti Skupin armád St ed v B lorusku, znemoftnilo provedení mobilizace sil a pr myslových kapacit.õ⁶⁷

---

⁶⁵ MASSON, s. 112.

⁶⁶ Tamtéft, s. 115.

⁶⁷ STOLFI, Russel, *Hitlerovy tanky na východ* , Brno 2007, s. 140.

Nicmén na p elomu ervence a srpna roku 1941 se za aly objevovat první náznaky toho, že toto tažení nebude zdaleka tak jednoduché, jako ta p edcházející. Prvním p ekvapením pro Guderiana a ostatní velitele tankových jednotek byly zprávy o sovs tkém tanku T 34. *š10. ervence u Tolochina Guderian vid l a vyfotografoval své první T 34 ó tanky s kvalitním sklonem pancí e, s mohutným kanonem ráfle 76 mm a s vynikajícím výkonem v terénu. Na první pohled tyto tanky p ekonávaly jakýkoli n mecký tank, a jifl aktivní nebo plánovaný pro výrobu.*⁶⁸ S dal-ím faktem, s kterým vrchní velení wehrmachtu nepo ítalo, byl -patný stav silnic na sovs tkém území. Pro n mecké tanky byl p ímo katastrofální ú inek prachu, který se dostával do motor , cofl zp sobovalo poruchy. *šPo rychlých taženích v Polsku a ve Francii byly tanky vraceny dom na generální opravu a modernizaci. To bylo v Rusku v roce 1941 nemofné, nejen protože Rusové odmítli p estat bojovat, ale také kv li fležní ní síti, která musela být teprve opravena na n mecké rozm ry, a tak nemohla v lét 1941 p epravovat na frontu zásoby, ani nemohla odváfet rozbité tanky zp t do N mecka. Navíc oprava tank byla mnohdy jifl zcela nemofná, protože byly úpln zni eny. To v-echo se stalo ve chvíli, kdy bylo jasné, že Rusové dostávají nové stroje.*⁶⁹

Po n meckém úsp chu u Minska a Smolenska do-lo k n kolikatýdenní pauze, aby generální -táb mohl rozhodnout, jakým sm rem se bude ubírat dal-í útok. Hitler prosazoval vést hlavní útok na Kyjev. Na Ukrajin cht l totifl zbavit Sov ty ekonomické základny. Zatímco v t-ina generál cht la vést hlavní sm r útoku na Moskvu, Hitler prosadil sv j návrh. Operace byla naplánována na zá í roku 1941. Na Ukrajin dosáhli N mci významného vít zství. *šZa trnáct dn po p í-erných cestách zatopených de-t m, postoupila obrn ná armáda o 300 kilometr . 16. zá í se její elní jednotky spojily na východ od Kyjeva s Kleistovými p edsunutými jednotkami, které p í-ly z jihu a p ekro ily Dn pr v prostoru erkesy. Celkem N mci zajali více*

---

⁶⁸ MACKSEY, s. 176.

⁶⁹ Tamtéfl, s. 177.

nefl 600 000 voják , tedy víc nefl po bitv u Minska a Smolenska.⁷⁰ Teprve po tomto vít zství m lo dojít k finálnímu dovr-ení taflení, které m lo skon it dobytím Moskvy.

4.4. Neúspěch Němců u Moskvy

šBitva u Kyjeva bezpochyby znamenala taktický úsp ch. Z stalo v-ak otázkou, zda taktický úsp ch vyvolá také velké strategické ú inky. V-e záviselo na tom, jestli se N mc m poda í dosáhnout rozhodujících výsledk je-t p ed za átkem zimy, dokonce je-t p ed nástupem de- , které rozbahní terén.⁷¹

První úder na Moskvu provedl Guderian, který se svojí 2. tankovou skupinou dorazil z Ukrajiny. 30. zá í zaúto il a v prostoru Brjanska obklí il Sov ty, kte í zde m li dv armády. Dále pronikl do Orlu a z jihu m l pokračovat dále na Moskvu. Hlavní útok na Moskvu za al 2. íjna, pod názvem operace Tajfun. Ke Guderianovy se p idaly dal-í dva tankové zbory Hotha a Hoepnera. Rusové ne ekali, fle tak v pozdním období budou je-t N mci schopni provést dal-í útok. *šB hem jediného týdne se v-echna vojenská uskupení, zaji-ující obranu Moskvy, rozpadla. Podle metody, která se ufl stala klasickou, divize p choty se tedy pustily do rozbíjení kapes, v nichfl bylo obklí eno n kolik set tisíc mufl , zoufale se pokou-ějících probít. Toto i-t ní skon ilo afl 18. íjna. I kdyfl se n kolika tisícovkám sov tských voják poda ilo probít z obklí ení a vytvo it partyzánské jednotky, bilance byla p esto výmluvná, srovnatelní s tím, k emu do-lo m síc p edtím na Ukrajin . N mci zajali kolem 700 000 voják a uko istili 1242 tank a transportér a víc nefl 5 400 d l.⁷²*

Zlom nastal po prvním úsp -ném týdnu v íjnu, kdy do-lo ke zm n po así. Německá armáda byla od Moskvy vzdálená v polovin íjna zhruba 70 kilometr . P i-li de-ové dny, kdy ruské ufl tak mizerné silnice byly najednou nasáknuté vodou. Bahnité cesty znemofl ovaly postup n meckých

---

⁷⁰ MASSON, s. 194.

⁷¹ GUDERIAN, s. 227.

⁷² MASSON, s. 119.

jednotek. Brzy nato se objevily první mrazy. Němci na tři týdny byli zablokováni v mrznoucím blátě. K tomu se jim nedostávalo zásob. Šovtské velení a strana této neekané pauzy vyufily. Více než 250 000 civilistů bylo mobilizováno, aby vybuodovalo venkovní opevnění. Velké lesy v okolí Moskvy tvoily znamenité protitankové zátarasy a pinutily německé jednotky postupovat úzkými koridory, které se daly zaminovat, zatarasit bunkry a zakamuflovanými doly.⁷³

Po třítýdenním přerušení útoku po así dovolilo zahájit další operace ve směru na Moskvu. 16. listopadu zahájily německé jednotky útok na Moskvu, kterou před schylující katastrofou zachránily stupující mrazy a také intenzivní posilování sovětské obrany. Němci i přesto podnikli 2. a 3. prosince poslední pokus dostat se do Moskvy. V tomto momentě se ocitli na předměstí Moskvy, ale Sověti v této fázi přešli do neekaného protiútku a Němci museli začít ustupovat. Německé jednotky za sebou nechávaly skoro všechny těžký materiál od la, obrněné transportéry, tanky, kterým došel benzin, nebo měly poruchu. Během těchto dnů se Sověti zmocnili 400 tanků a 300 děl. 16. prosince uflmela Guderianova tanková armáda jen 400 tanků, které byly v provozu, namísto 1 500 zpoátku ruského tažení.⁷⁴ Němci stáli na pokraji katastrofy. Sověti neustále doplňovali své řady, ale i technické vybavení. Tehdy měl fiukov k obraně msta ufl 1 700 tanků, 1 500 letadel a první vojáky dovezené ze Sibie.⁷⁵ Výchvní velitelé prosazovali ústup, ale Hitler byl proti. Poprvé od vypuknutí druhé světové války se pyní německí stojníci, kteří kařdou další ofenzivu završili úspěchem, museli začít starat o obranu vlastních pozic. Hitler, jenž dosud v bec nepoítal s povtrnostními podmínkami, charakteristikou terénu, obtavostí rudoarmje a s omezenými zásobami svých vojsk, začal svalovat vinu za stále zejmující porážku na generály přesto, že dříve jejich rady podceoval. Ještě v prosinci si odreagoval svůj vztek tím, že zbavil velení 30 generálů v etn Guderiana a Hoepnera, Brauchitsche, Rundstedta a Bocka. Přesto se

⁷³ Tamtéž, s. 120.

⁷⁴ Tamtéž, s. 122.

⁷⁵ CAWTHORNE, s. 86.

musel postavit v tvá í tvá skute nosti: bleskový útok na Moskvu skon il neúsp chem.õ⁷⁶

Operace Tajfun tak nebyla úsp –n provedena. Koncem ledna se fronta stabilizovala p iblifn 65 km od Moskvy.

4.5. Příčiny německého neúspěchu v roce 1941

N mecká armáda, která krá ela od jednoho vít zství k druhému, poprvé váfn narazila. Lze íci, fle v po átcích tažení do Ruska v-e nasv d ovalo tomu, fle i zde N mci usp jí. *šSov tská vojenská doktrína byla stra-n jednoduchá a spo ívala v hromadných útocích p choty, více i mén podporovaných d lost electvem a tanky.õ⁷⁷*

Ale i N mci se dopustili ady chyb, které m ly za následek, fle toto tažení neskon ilo do po átku zimy, jak bylo p vodn naplánováno.

šPokud wehrmacht p efil kritickou zimu, jednalo se jen o defenzivní vít zství. Poprvé od roku 1939 Blitzkrieg poznal své hranice a N mci se na východ ocitli konfrontováni s rovnocenným protivníkem, který se v bec nepodobal Polák m nebo Francouz m. Výsledek každého boje tedy byl nejistý.õ⁷⁸

N mci se dopustili ady chyb i p i samotném tažení. První váfná chyba nastala p i podcen ní protivníka, pro n mecké velení bylo obrovským p ekvapením schopnost Sov t nahrazovat ztráty. N mc m se také postavili do cesty siln j-í a výkonn j-í stroje sov tské armády. Sám tankový stratég Heinz Guderian se podivoval nad silou sov tských tank T-34. Ale potenciál t chto zbraní neum li Sov ti v po átku války proti N mc m vyufít. *šVelitelé tankových vojsk Rudé armády nev d li, jak s obrn nci nakládat, jak se ale ukázalo, p chota i letectvo m ly k dispozici n které druhy vynikajících zbraní.õ⁷⁹* Jestlifle zpo átku Sov ti nev d li jak uplatnit taktiku s poufítím výkonných tank T 34, v íjnu roku 1941 tomu ufl bylo naopak. Jak poznamenal Heinz Guderian: *šproti T 34 m ly na-e tehdej-í obranné zbran*

⁷⁶ BERTHELL, Nicholas, *Útok na SSSR*, Praha 2000, s. 175.

⁷⁷ MASSON, s. 126.

⁷⁸ Tamtéfl, s. 127.

⁷⁹ MOSIER, s. 262.

ú inek jen za mimo ádn výhodných podmínek. S krátkým 7,5 cm kanonem tanku Panzer IV bylo třeba zasáhnout T 34 zezadu, aby bylo možné ho zlikvidovat přes mřížku nad motorem. Dostat ho před hlavu ze správného úhlu byl umlecký výkon. Rusové na nás útočili zepředu pomocí chotou a tanky nasadili proti našim bokům a to masově.⁸⁰ U Němců se projevil i nedostatek bojových jednotek pro vedení války na tak obrovském území, jakým byl Sovětský svaz. Nedokázali tak pokrýt obrovské území. Nicméně až další průběh války ukázal, kde udělali Němci další chyby a Sověti se dokázali naučit vést válku moderním způsobem, tak jak tomu bylo u Němců.

5. Situace v Rusku se obrací

Rokem 1942 se začala situace v Rusku obracet. Poslední velké vítězství, kterého Němci dosáhli u Charkova v květnu 1942, nezlomilo odpor Rudé armády. Němci u Charkova předvedli jeden ze svých typických rychlých výpadů, následně se jim podařilo proniknout do hloubky sovětských pozic a dokázali na počátku válečných operací v roce 1942 úspěšně Němci je v červnu podnikli další ofenzivu, která, ale vedla pouze k obsazení dalšího území, ale nepřinesla žádné zničující porážky sovětským silám. Tento rok byl ve znamení neúspěšného pokusu Němců dobýt Stalingrad a dostat se na Kavkaz.

*Špatná síla, zvláště u tankového vojska, se začala povážlivě měnit ve prospěch Ruska. Němci tankisté bojovali už tři roky. Především jejich zásluhou byl obsazen obrovský prostor, což však nakonec vedlo k neúspěšnému rozbití jejich sil.*⁸¹

Německý tank typu Panzer IV tvořil jeden z hlavních pilířů německé armády, poté co byl inovován rychlopalným dělem ráže 75 mm, což znamenalo, že se mohl měřit s ruským tankem T-34.

Nutno zmínit, že rok 1942 ještě neznamenal definitivní obrát ve válce na východní frontě. Ale lze říci, že sovětská armáda zaznamenala přechod k tomu, aby se mohla měřit s ostatními. *Špatnému výkonu přinesl výhodu*

⁸⁰ GUDERIAN, s. 239.

⁸¹ SCHEIBERT, Horst, *Německé obrněné jednotky 1939-1945*, Plzeň 2003 s. 25.

rostoucí p íliv výzbroje z nových a roz-í ených továren na Uralu a od západních Spojenc . Ruské tanky byly p inejmen-ím stejn dobré jako tanky kterékoli jiné armády a v t-ina n meckých d stojník je dokonce považovala za lep-í. I kdyfl Rusové trp li nedostatkem dopl kového p íslu-enství, nap íklad bezdrátové spojovací techniky, dosáhli vysoké efektivity ve výkonu, vytrvalosti a výzbroji. Ruské d lost electvo bylo výborné kvality a raketové d lost electvo, které bylo pozoruhodn ú inné, procházelo vývojem ve velkém m ítku. Ruská pu-ka byla modern j-í nefl n mecká a schopná rychlejší palby. V t-ina t fl-ích p chotních zbraní byla obdobn kvalitní.⁸²

5.1. Georgij Žukov

Jeden z nejvýznamn j-ích velitel Sov tské armády, který se poprvé objevil na scén p í úsp -né obran Moskvu v prosinci roku 1941. Byl to práv fiukov, který porozum l doktrín bleskové války, s tím, fle jí posílil o ruský prvek, kterým bylo masivní nasazení sov tských voják . šP ísný, drsný, nemilosrdný, p ípravený p íjmout ztráty, pokud se dosáhne cíle ó to možná vystihuje fiukova a jeho zp sob velení.⁸³ Georgij fiukov projevoval vlastnosti, které mu pozd ji pomohly k jeho dal-ím vít zstvím ó dokázal se vyznat v terénu, skv le dokázal pracovat s informacemi od zpravodajských slufleb, a co bylo pro velitele d leffité ó Georgij fiukov m l vynikající odhad na sm rování p í-tích nep átelských operací. šP ípisoval sov tský vojenský úsp ch koordinaci d lost electva a lelectva, sou innosti tankových a vzdu-ných sil a mohutné výrob zbraní a za ízení, které umofl ovaly pr lomy, údery do hloubky a obkli ovací operace. K hlavním nástroj m pat ila nenadálost, jífl bylo dosahováno d kladným opera ním a taktickým maskováním v m ítku n kolika front . Dal-ími byly rychlost, masové nasazení, odhodlanost a plánování. Jako plodné strategie se ukázaly obkli ování, no ní bojové operace a jim p edcházející obchvaty nep ítele.⁸⁴

⁸² HART, Liddell, *D jiny druhé sv tové války*, Brno 2002, s. 520.

⁸³ FORTY, s. 118.

⁸⁴ COLVIN, John, *fiukov*, Praha-Plze 2006, s. 152.

5.2. Zlom v roce 1943 – Kursk

Jestliže lze považovat za zlom na přelomu let 1942 - 1943 bitvu u Stalingradu, která přinesla mírnou převahu na stranu Sovětského svazu. Rozhodujícím okamžikem roku 1943 se stala bitva u Kurska, která definitivně zlomila sílu německých jednotek, které od tohoto okamžiku přešly do defenzivy. Sověti, sice bitvu nevyhráli na jakém rozhodujícím způsobem, ale Němci se dostali do situace, kdy utrpěli citelné ztráty, a ty už nedokázali plnohodnotně doplnit.

5.3. Kursk

Bitva u Kursku. *ŠVelký výběr fronty, který se vytvořil západně od Kurska, se stal ideálním cílem pro německou ofenzivu a byl zranitelný vůči koncentrickému klečovému útoku ze severu a jihu, který byl typický pro německé úspěchy během operace Barbarossa. Kvalitní zpravodajské informace Georgije Fjuckova přesvědčily o tom, že k přípravě útoku dojde v oblasti kurského výběru fronty a umožnily se mu na něj připravit.*⁸⁵

Jako Němci měli Heinze Guderiana, výborného tankového стратега, který byl povolán zpět do aktivní služby a v roce 1943 měl Němci pomoci zorganizovat německé obranné divize ve své nové funkci jako inspektora tankových vojsk. Tak i Sověti našli ve svých řadách dalšího pozoruhodného velitele, kterým byl Ivan Stepanovič Kononov. *ŠPřipravil na originální řešení problému zapojení tankových armád do bojových akcí v průběhu ofenzivy, snažil se je nasadit v rámci mezí taktické zóny obrany a někdy dokonce do nepřátelské hlavní linie obrany. Použití kompletních tankových armád v průběhu nebo i při úsilí dosáhnout průlomů nepřátelské taktické obranné zóny pomohlo snížit ztráty u nepřátelských jednotek, zvláště když existoval nedostatek tanků pro plnou podporu. To také zvýšilo rychlost postupu během prvního dne operací, což připomíná taktiku bleskové války, ale v daleko větší míře.*⁸⁶

---

⁸⁵ JORDAN a WIEST, s. 118.

⁸⁶ FORTY, s. 120.

Hitler v rozkaz provést úspěšnou operaci proti sovětské armádě právě v Kurském výběžku se komplikoval kvůli neustálým odkladům, zejména čekal na to, aby se ke Kursku dostanou nové typy tanků Panther a posílí ufl vyzkoušené tanky Tiger.

Němci zahájili ofenzivu 4. července 1943. Kdy podle plánu Ericha von Mansteina mělo dojít k rychlému útoku ze severu a jihu a Sověti měli ztratit obklíčení uvnitř. Zpočátku ofenzivy zaznamenaly německé útoky pokrok, ale další německé útoky byly zastaveny sovětskou obranou. *„Ruský obranný plán byl založen na sérii osmi soustředných pásem, kde byly nahrazeny protitankové, protipochovní, a protiletadlové zbraně. Je to nikdy dosud nezorganizovala Rudá armáda tak mohutný obranný systém.“*⁸⁷

Největší tanková bitva v historii proběhla 12. července 1943, kdy protiútok Rudé armády prorazil německou obranu na severu, a na jihu u Prochorovky nastala tanková bitva. Charakteristikou bitvy bylo, že ihned po jejím začátku se z ní vytratil veškerý nádoboj. Tanky neustále jezdily kolem sebe, narážely na sebe, byly v sobě zaklíněné, vybuchovaly, v řadě tanků se odtrhávaly. V této bitvě měli sice převahu Němci, ale jen co se týče zkušeností vedení války. Sověti to vyrovnávali především materiální převahou. *„Bitva u Kurska byla největší tankovou bitvou v dějinách a zúčastnilo se jí asi 6000 tanků, 2 000 000 vojáků a 4000 letadel.“*⁸⁸

Tanková bitva u Prochorovky znamenala strategickou porážku Němců, Sovětská armáda převzala iniciativu na ruské frontě. *„Pro Panzerwaffe znamenala takzvaná šjízda smrti tanků konec útočných operací na východě a přechod do obranné role. Ufl nikdy nebyly německé tanky použity ke hlubokým a bleskovým pronikáním nepřítelemskou frontou a k provedení velkých obklíčení. Nyní bylo jejich úkolem chránit ustupující armády před kompletním zničením a zpodobovat bolestivé ztráty nemilosrdnému nepříteli. Aby tyto úkoly mohly plnit, musely být vyvinuty nové metody a nové zbraně. Od nynějška až do konce války byly tanky využívány jako svého druhu*

---

⁸⁷ Tamtéž, s. 120.

⁸⁸ CAWTHORNE, s. 177.

šhasi ské sbory, které byly posílány na nejr zn j-í místa, aby podpo ily frontu, kdykoliv hrozilo nebezpe í jejího zhroucení.õ⁸⁹

5.4. Rok 1944 - sovětské vítězství

Za p ipomenutí stojí ruská ofenziva na Ukrajin s poufítím taktiky bleskové války b hem ruské zimy. Kdy d lost electvo zahájilo útok na n mecké pozice, po útoku d lost electva zahájily útok tankové divize a s n meckým odporem si poradily.

šKon v prokázal, že Rudá armáda m že dosáhnout úsp ch s taktikou bleskové války i v hrozných zimních podmínkách, když v prvních m sících roku 1944 p e-el na Ukrajin do ofenzivy. Kon vova blesková válka byla možná jen proto, že tank T-34 dokázal p ekonávat i obtífné rozbahn lé terénní podmínky, které bránily každému jinému druhu dopravy.õ⁹⁰

Rozhodujícím momentem roku 1944 bylo zahájení operace Bagration z iniciativy Sov tského svazu. šDne 22 ervna 1944, v den t etího výro í zahájení operace Barbarossa, byla zahájena jedna z klí ových akcí druhé sv tové války. Pod kódovým ozna ením Bagration za ala sov tská ofenziva, kterou bylo zahájeno definitivní rozdrčení n mecké fronty.õ⁹¹ Letectvo Rudé armády dokázalo porazit ve vzduchu Luftwaffe, ímfl si zajistilo zdrcující p evahu. Následn za alo provád t útoky na kolony tankových jednotek a p choty, to N mc m zp sobovalo nedožírné ztráty.

šBagration se rychle zm nil v nejv t-í n meckou poráfku celé války. P íli– rozptýlená n mecká fronta se hroutila tak rychle, že nebyla ádná nad je na op tovné zformování udržitelných obranných pozic. N mecké jednotky byly vrfleny afl k ece Visle a rychle porafleny. Sov tské tanky se valily trhlinou vytvo enou ve front a nemilosrdn postupovaly bez ohledu na ztráty. Postupovaly dokonce i p es domn le neprostupné Pripjatské baflny, kde byly kladením kmen strom vytvo eny nové cesty. Každý pr lom byl nelítostn zufftkován a rychlost postupu nebylo povoleno zpomalit. Místa

---

⁸⁹ MCCARTHY a SYRON, s. 226.

⁹⁰ FORTY, s. 111.

⁹¹ MCCARTHY a SYRON, s. 278.

odporu byla obcházena a obklíčeny německé jednotky drfleny ve dvojitým obklíčeni ó jedno vázalo obklíčeny jednotky a druhé odráflelo pokusy o vysvobození zvnjku. Sovtští tankoví velitelé se zcela nepochybně pouili z tvrdých lekci, které jim Panzerwaffe uťdila v prbhu p edchozích t í let.õ⁹²

Jestliffe Němci dokázali v poátku operace Barbarossa postoupit o několik stovek kilometrů. Sovtši dokázali během operace Bagration postoupit o 520km za pět dní a dokázali vytvořit trhlinu v německé frontě o šířce 400km. Věrvenci ruské tankové jednotky dorazily do Brest-Litevska, teda místa odkud začala německá ofenziva v červnu roku 1941. *šZp sob vedení boje byl stejný jako před m sícem ó prudká, ale krátká dlost elekcká p íprava, po nífl následoval vzdušný a pozemní útok.õ⁹³*

Nutno podotknout, flle Sovtši zvládli od zahájení operace Bagration urazit 720 km a oslabit německé jednotky. Jejich postup se zastavil v červenci roku 1944. Nezbyvalo nefl se p ípravit na finální postup na Berlín. *šRudá armáda zvládala po t ech letech krvavé u ební doby německou taktiku tankového boje a koncentrací masy tanků a flivé síly jí dále zdokonalila. Jestliffe byla v letech 1941 afl 1942 pes výborné typy tanků t flkopádná a rozť íť ná, nyní se s odvahou, pohyblivostí a koncentrací sil vyrovnala německým bleskovým válkám.õ⁹⁴*

Vývoj války se zcela otočil v neprospěch Němců, kteří ustupovali před sovětskou silou zpět na území íe. Po dalších ofenzivách Sovtů v roce 1945 na Gdaňsk, Frankfurt nad Odrou a Slezsko, utrpěli Němci zdrcující porážky, které vedli k porážce. Německo kapitulovalo v květnu roku 1945.

---

⁹² Tamtéfl, s. 281

⁹³ Tamtéfl, s. 283.

⁹⁴ SCHEIBERT, Německé obrněné jednotky, s. 49.

5.5. Závěr: Proč skončil německý blitzkrieg a proč uspěl Sovětský svaz?

Ukážeme si rozhodující faktory, pro němiž nedokázali dorazit Sovětský svaz a proč se Sověti dokázali z vojenského hlediska přemoci svého protivníka, který dokázal porazit dosud neporažené Němce.

Na otázku proč německý Blitzkrieg nepokračoval v přesvědčivých a ničivých afdrcujících vítězstvích, lze odpovědět v několika odvětvích.

ŠOd roku 1942 disponoval i nepřítel velkým počtem motorizovaných a tankových divízií s vysokou pohyblivostí a velkou palebnou silou.⁹⁵ Tento faktor ovlivnil průběh bojů na východní frontě v dalších letech. ŠNaopak německá armáda měla jednu podstatnou vadu. Chyběla jí mobilita. Naprosto nedostatečná nebo neúplná motorizace převážně v tichých jednotkách, statických nebo aktivních, se ukázala jako katastrofální zejména při lomových operacích a při pohybu fronty v letech 1944-1945.⁹⁶

Jak už bylo zmíněno, Sověti dokázali v průběhu války s Němci převzít některé rysy Blitzkriegu. Díky tomu, že získali vzdušnou převahu a také mohli zdaleka pojetí pozemní vojsko, dokázali si osvojit svoji bojovou doktrínu, která měla navrch nad stále defenzivní rolí německých pozic. *ŠNejprve se staly německé pozice a minová pole cílem intenzivní dělostelecké přípravy, která připravovala útoky přes choty, jenž byl často sebevraždný. Tyto hromadné útoky, vedené několikrát za den a několik dní po sobě, končily tím, že vytvořily průlomy i v těch nejlépe organizovaných pozicích a otevřely cesty obrněným jednotkám. Tanky, na nichž visely hrozny přes rák, vjely do průlomů a směřovaly k danému bodu v týlu bitevního pole a pak se roztáhly do výše. Tento průnik a následný útok, jenž měl podobu písmene X byl tehdy nadšeně používán sovětským velením, ne bez těchto ztrát na životech i na materiálu.⁹⁷*

Zároveň byli Němci překvapeni množstvím rezerv sovětské armády. Sověti měli neustále k dispozici dostatečný počet chotí, která doplňovala

⁹⁵ Tamtéž, s. 57.

⁹⁶ MASSON, s. 212.

⁹⁷ Tamtéž, s. 178.

zajaté nebo mrtvé sovětské vojáky. K tomu lze přidat fakt, že v záloze byly další tankové skupiny a dostatek electvo. Sověti si mohli také dovést protiútoky na několik místech a tím prolomit další mezery v německé frontě.

Němci narazili na politickou nevýhodu. Jestliže po úspěšné fázi operace Barbarossa tuto nevýhodu dokázali smazat díky své manévrovací převaze. V dalších letech války proti stále sílící sovětské armádě nemohli uspět.

6. Blitzkrieg v severní Africe

Blitzkrieg byl pojem, který po celé Evropě šířil hrůzu a zoufalství. Němci Blitzkrieg nevyužili všechny své prvky při polním tažení Němců do sovětského svazu a ukázal své hranice. Kromě evropského válčného pole se objevila další fronta, kde mohla být blesková válka uplatněna. Po porážce Itálie v severní Africe, museli Němci přesunout své jednotky i sem. A bylo otázkou, jak bude tato vojenská doktrína fungovat v severoafrické poušti.

*ŠPro válku v poušti bylo typické vyuffívání opěrných bodů obsazených dobrou a zakopanou píchotou, chráněnou kotou a ostnatého drátu a minovými poli, společně s bitvami rychle se pohybujících flotil tanků protivník. V noci se tanky shromažďovaly do stěsněných táborů a záškodníci neměli šanci k jejich zničení.*⁹⁸

Italové, kteří se v severní Africe ocitli téměř na pokraji porážky, zachránilo Hitlerovo tažení na Balkán. Z tohoto důvodu Britové odvedli část svých jednotek do Evropy. Tím začalo klidnější období v severní Africe, do doby než se Hitler rozhodl pomoci Itálii i tady. Bylo rozhodnuto, že do Libye mají být vyslány 15. tanková divize a 5. lehká divize, které byly známé pod názvem Afrika Korps. Velení se měl uchopit další vynikající tankový velitel Erwin Rommel. Pro jeho pojetí Blitzkriegu je typické vysunutí tankových jednotek postupujících maximální rychlostí, se snahou vyuffívat momentu překvapení. Své tankové jednotky soustředil s cílem prorazit nepřátelské linie, než aby je rozmístil po celé délce fronty. Byl znám také neokpanými a

---

⁹⁸ JORDAN a WIEST, s. 77.

rychlými přesuny a své údery směřoval do míst, kde to nepřítel nečekal. Pohyboval se v čele svých jednotek, stejně tak jako Heinz Guderian. *Šli-ka pou-t , jak byl brzy znám na obou stranách, byla na pou-ťi ve svém flivlu. Mistr taktiky, který ó jak jifl jsme vid li ó rád velel z frontové linie, vydával své rozkazy rádiem nebo osobn ě a m l kontrolu nad bitvou díky své samotné osobnosti.*⁹⁹ Byl to právě Rommel, který odvrátil porážku v severní Africe, ale v průběhu bojů byl oslabován nedostatečným zásobováním, což také nakonec přispělo k porážce Osy. *ŠTypickým rysem jeho bitev bylo, že opakovan ě využíval svých tanků jakožto návnady, aby vlákal britské tanky do pastí, jeff byly obstoupeny protitankovými d ly ó obratn ě tak spojoval defenzivní prvky s ofenzivními. Tyto Rommelovy taktiky s postupem války stále více přejímaly i ostatní armády.*¹⁰⁰

6.1. Rommel v Africe

Erwin Rommel začal své tažení zhruba o dva měsíce dříve, než bylo plánováno. Navzdory tomu, že německé jednotky nebyly zcela koncentrovány, zahájil Rommel ve spolupráci s Itálií ofenzivu proti Britům. *ŠJako v-ichni profesionální němečtí d stojníci byl i Rommel vycvi en v tom, aby v noval velkou pozornost logistice, která m la v pou-ťi nesmírnou d leffitost. Jeho protivníci, jakož i tém ě v-ichni profesionální brit-ťi d stojníci, ji naopak přeli-neovládali, a tento rozdíl se brzo projevil. Na ja e 1941 Rommel a jeho spojené německé a italské jednotky vyhnaly Brity s Libye.*¹⁰¹

Dalším cílem Rommela mělo být dobytí přístavu Tobruku. Dobytí Tobruku se však Rommelovi nepovedlo. Nedisponoval dostatečným počtem jednotek. Rommel měl k dispozici i italské jednotky, které ale postrádali dostatečný výcvik pro boj a scházela jim kvalitní výstroj a také dostatečné množství vojáků. *ŠZ hlediska spojenců byl Tobruk d leffitý psychologicky ó poprvé ukázal, že Němce lze zastavit. Tanky nebyly neporazitelné. Německý*

---

⁹⁹ FORTY, s. 83.

¹⁰⁰ HART, *Válka z druhého břehu*, s. 82.

¹⁰¹ MOSIER, s. 126.

blitzkrieg se dal zastavit minovými poli, dlost elbou a pchotou bránící svj terén.õ¹⁰²

Po vítzství Nmc v ecku, nezbývalo Brit m nic jiného, neř aby porazili N mce a Italy v severní Africe. Nicméně britský generál Archibald Wawell nedisponoval dostatečnými silami, aby mohl proti N mc m uspět a řekl: *šNa-e pchotní tanky jsou pro bitvu v poušti skutečně pomalé a p i palbě nepřítelských silných protitankových děl dochází ke značným ztrátám. N mci používají proti tankům 88milimetrová děla, která jsou v boji nejméně účinnější. Na-e rychlé tanky mají nad německými středními tanky nepatrnou převahu ve výkonu a rychlosti.õ¹⁰³*

Ve snaze vyprostit Tobruk z obležení podnikli Britové v květnu a v červnu roku 1941 dvě operace. Britové nedokázali využít příznivé situace a skutečnosti, že měli v této materiální převahu. Zejména operace Battleaxe, která měla za cíl porazit Rommelova vojska, skončila britským neúspěchem. Britové měli zdaleka v této tankové ztráty než Němci. *šBattleaxe (Vále ná sekyra), jak Britové nazvali svoji ofenzivu, byla první vážným střetem britských a německých tanků, a pohyblivost Němců zdánlivě potvrzovala představy o tom, jak používat tankové jednotky. Rommelovo vítzství nad Brity, stejně jako jeho dřívější porážka Australany, ukazuje, jak silná měla být obrana. Boje s květnu a června naznačují, jaká je síla dobře rozmístěných děl, zvláště protitankových.õ¹⁰⁴*

Lze říci, že právě v tento okamžik došlo ke změně Rommelovy taktiky. Německý generál si začal uvědomovat politní a materiální převahu Britů. Začal proto používat silná 88 mm děla jako defenzivní prvek boje. *šNejdříve jsem bodem, který britským vojskům v bojích v západních částech unkl, byla úloha rážle 88 milimetrů v obraně. Nebrali v úvahu zprávy, že toto pomrně těžké protiletadlové dělo bylo použito jako dělo protitankové. Když si tento fakt opožděně uvědomili na podzim, po dalších těžkých tankových ztrátách z předešlých bojů touto zbraní, stále byli*

¹⁰² CAWTHORNE, s. 49.

¹⁰³ HOYT, Edwin, *Boje v severní Africe*, Praha 2003, s. 38.

¹⁰⁴ MOSIER, John, *Mýtus o blitzkriegu*, Praha 2004, s. 129.

umín n p esv d ení, fle takovou objemnou zbra je možno poufťvat jen v zákopové pozici. Tak se jim neda ilo p edvídat a vyvinout taktiku proti dal-ímu postupu Rommela defenzivního taktického manévru, jímfl bylo poufťtí d l ráfle 88 milimetr v mobilní podob .ō¹⁰⁵

V listopadu roku 1941 prob hl v severoafrické pou-ti dal-í pokus Brit porazit N mce. Poté docházelo v Severní Africe se st ídavými úsp chy, jak na jedné stran , tak i na druhé stran k dal-ím bojovým akcím, kdy sice Britové m li v t-í materiální i po etní p evahu, kterou Rommel vyvařloval vy-í mobilností a koncentrací palebné síly. š*Následovalo n kolik zmatených bitev u Bir el Gubi a Sídí Rezegh. Erwin Rommel si uv domil zranitelnost svých zásobovacích komunikací a 8. prosince ustoupil.ō¹⁰⁶*

6.2. Rommelův úspěch

V africkém tařlení se za alo schylovat k dal-ímu obratu. šDo konce roku 1942 zahrnala britská 8. armáda pod velením generála Sira Neila Ritchieho Rommela zpátky do Libye. Opakovala se p edchozí situace: nejprve postoupili Italové hluboko do Egypta, poté je Britové zahrnali zpátky hluboko do Libye, pak Rommel opakoval po áte ný italský úsp ch a nakonec Ritchie opakoval první anglický.ō¹⁰⁷

Jestliffe na konci roku 1941 byli N mci v situaci, kdy byli nuceni ustupovat. V lednu roku 1942 se situace za ala obracet. Rommel podnikl rychlý výpad a zatla il Brity o 400 kilometr zp t k egyptské hranici. V roce 1941 se N mc m Tobruk dobýt nepoda ilo, ale v ervnu roku 1942 plánovali N mci dosáhnout úsp chu a prorazit obranu Brit . š*Rommel v d l, fle tajemství tohoto útoku spo ívá v jeho rychlém provedení. Jak ekl o vedení bleskové války, v n mfl byl mistr: jednotky musí být schopny provést operace maximáln rychle a v dokonalé koordinacií Neustále se musí vyřadovat maximální výkon a snaha, protofle strana, která vyvíjí v t-í úsilí, je rychlejš*

---

¹⁰⁵ HART, *D jiny druhé sv tové války*, s. 198.

¹⁰⁶ JORDAN a WIEST, s. 70.

¹⁰⁷ MOSIER, *Mýtus o blitzkriegu*, s. 127.

*a rychlejší v bitvě vyhrává.*¹⁰⁸ Jak už bylo zmíněno, pro Rommela bylo důležité, aby byl co nejlépe válečným operacím, mohl tak improvizovat podle vyvíjející se situace. Zatímco na britské straně jednotliví velitelé rozhodovali opačně. *Ští naopak vypracovali bojové plány, předkázali svým podřízeným, aby je provedli a pak stáli stranou a určitou dobu neměli v obzoru pohled o tom, co se děje. Rommel považoval za životně důležité, aby byl velitel informován o průběhu bitvy téměř okamžitě.*¹⁰⁹

Útok na Tobruk začal Rommel 19. června za pomoci bombardování německých a italských letounů. Poté Němci v tankové bitvě vyadili z boje na 50 britských tanků a začali postupně dobývat, což se nakonec podařilo 21. června. Je důležité říci, že i když měli Britové více tanků, nedokázali této skutečnosti využít. Chybu, kterou britský generál Ritchie udělal, bylo to, že nasazoval britské tankové skupiny do bitvy postupně, což mělo za následek snížení sil, což Němci umocnilo porážkou britské jednotky postupně. Britové vždy rozdělili své tankové skupiny a útočili postupně. Rozdíl mezi britskou a německou koncepcí spočíval v tom, že Britové nekladli důraz na využití svých obrněných jednotek, spoléhali na letectvo a dělostřelectvo.

*Šafl do podzimu 1942 spočívala pévaha Panzerarmee v kvalitě jejich obrněnců, které o to řadu pévyřovaly britské stroje, odkázané jen na průměrná dělářfě 40 mm, na vynikající spolupráci mezi tanky a dělostřelectvem, která opa němu táboru naprosto chyběla, a na úřinnost taktické podpory luftwaffe, jeřf opřt mla pévahu nad RAF.*¹¹⁰ Lze říci, že britské letectvo neplnilo funkci taktické podpory, tak jako tomu bylo u Němců. Britové spíše spoléhali na to, že jim bitvy bude vyhrávat jen letectvo a na obrněné jednotky nebyl bráněn takový důraz jako u Němců.

---

¹⁰⁸ HOYT, s. 70.

¹⁰⁹ Tamtéřf, s. 70.

¹¹⁰ MASSON, s. 134.

6.3. Montgomery v Africe a obrat ve válce

V lét roku 1942 utrp l Rommel t flké ztráty v africkém tažení. Britské vrchní velení ud lalo n kolik zm n a p edev-ím kladlo d raz na co nejv t-í materiální a po etní p evahu, aby mohlo Osu v severní Africe definitivn porazit.

Afl s p íchodem generála Bernarda Lawa Montgomeryho se vít zství za alo p íklán t na stranu Brit . Montgomery vyst ídal generála Auchinlecka. Po svém nástupu Bernard Montgomery pe liv p ipravoval plán bitvy, s cílem získat co nejv t-í po etní i materiální p evahu, zejména pak tank . *ŠKdyfl byla osmá armáda p ipravena k bitv , m la nad Rommelem obrovskou p evahu. Armáda m la 767 tank , z toho 713 v prostoru fronty, 164 tank byly t flké tanky Grant. Rommel dokázal shromáfdit pouze 200 tank s d ly. Byly sice lep-í nefl britské tanky, ale nem l jich dostate ný po et.õ*¹¹¹ Obrovskou p evahu ve vzduchu m lo RAF. *šMontgomerymu se poda ilo cosi mimo ádného: p esv d il RAF, aby svou vzdu-nou válku koordinovala s tím, co se d lo na zemi, nebo e eno jinými slovy, aby fungovala jako taktické letectvo podle n meckého modelu. V srpnu 1942 jifl nem l Rommel v podstat fádne letectvo, takfle RAF ni ila jeho pozemní síly stejn ú inn jako Luftwaffe v kv tnu a ervnu 1940 pozemní síly svého protivníka.õ*¹¹²

Montgomery tak slavil první vít zství nad N mci v bitv u Alam el Halfa. N mci byli po této bitv donuceni ustoupit. *šP evaha Brit ve vzduchu p edstavovala nejv t-í problém, a proto musel Rommel zcela reorganizovat obranné síly. Nemohl se ufl spoléhat na pohyblivost svých obrn ných sil p i pomoci napadeným pozicím, protofle obrn né síly mohly být tvrd zasafeny ze vzduchu. Obranné síly se budou muset zakopat a tvrd bojovat, aby mohly dlouho odolávat útok m v-eho druhu, dokud nedorazí zálohy. Znamenalo to, fle Rommel musí upustit od vedení války stylem bleskového úderu a*

---

¹¹¹ HOYT, s. 96.

¹¹² MOSIER, *Mýtus o blitzkriegu*, s. 132.

*následného okamžitého stažení na výchozí pozice a že od nynějška budou rozhodujícím faktorem letecké síly spojenců.*¹¹³

Montgomery se začal připravovat na rozhodující bitvu, která měla znamenat obrát ve válce v severoafrické poušti. Jeho vyústění bleskové války lze demonstrovat při rozhodující bitvě v Africe, když u El Alameinu porazil Erwina Rommela, což znamenalo obrát ve válce na africké frontě. Britové se drželi v obranných postaveních u El Alameinu, na jedné straně měli své křídlo opřené o pobřeží Středozemního moře a druhé křídlo opřené o neprůchodné písky Katarské proláčky na jihu. *Š dne 2. listopadu britská pěchota a dělostřelci zaútočili jako první a prorazily v nich mečových pozicích mezeru, jí vyústily tanky.*¹¹⁴ Rommel se ještě pokusil o protiútok, sice zničil 70 britských tanků, ale britský útok nadále pokračoval a Němci ztratili dělostřelci 88mm děla, která byla nejdělejší zbraní pro zničení silných tanků Sherman. Uvědomil si, že protiútok ztroskotal a rozhodl se k ústupu z Egypta. *Š díky americkým tankům Sherman se v této době výrazně změnila bojová schopnost britských obranných sil. V otázkách taktiky se Britové poprvé vyrovnali Němcům. Naučili se bojovat v poušti.*¹¹⁵

Po porážce u El Alameinu se síly Osy začaly stahovat, Rommel byl nakonec nucen ustoupit až do Tuniska. V listopadu se v Alžírsku vylodili Američané. Zdálo se, že definitivní konec Rommela v Africe se blíží. Rommel nakonec provedl poslední ofenzivu v únoru roku 1943. V první fázi útoku proti nezkušeným Američanům uspěl. Lze říci, že za úspěch vděl novému typu tanku, kterým byl Tiger vybavený 88 mm dělem. Ten dokázal zničit americký typ tanku Sherman, který byl vybaven dělem ráže 75 mm na vzdálenost, na níž nemohl být ohrožen. Nicméně Rommel z obavy americké protiofenzivy ukončil svůj nápor a očekával další boje. *Š když byla porážka v severní Africe naprosto zjevná a velice blízká, navrhl generálplukovník Guderian, aby vojáci z tankových útvarů, kteří už neměli ani tanky, byli*

---

¹¹³ Tamtéž, s. 103.

¹¹⁴ JORDAN a WIEST, s. 78.

¹¹⁵ HOYT, s. 125.

letecky dopraveni z Afriky dom . Ale Hitler to absolutn odmítl.¹¹⁶ Tímto krokem ztratili Němci zkušenosti tankistů, kteří se mohli uplatnit ve východním tažení v Rusku.

Spojenecká ofenziva na sebe dlouho nenechala čekat. Rommel fládal o stažení a záchranu svých vojáků, ale nedokázal se. Osa byla v severní Africe definitivně poražena v květnu roku 1943.

6.4. Taktika v Africe

Co se týče taktiky tanků a jejich použití v poušti doznala jen malých změn. Němci stále používali tankovou techniku, v čemž nejvíce koncentraci, zasazovali své údery do nejslabších míst nepřítele. Zatímco Britové rozmíslovali své tanky mezi přechody a chtěli dosáhnout menšího územního obsazení, nebo chtěli prolomit obranu nepřítele s tím, že zaútočí. Ale co se týče nasazení tanků proti tankům. Němci zvolili taktiku zastavit útok a stáhnout se zpět. Britové dále pokračovali ve svém útoku, dokud se neocitli za svojí protitankovou clonou. Němci posléze vyuffili své důstojníky a protitanková díla, která zastavila britský tankový postup a německé tanky posléze podnikly obchvatný manévry.

Špatně v okamžiku, kdy se pro obě strany stala blesková válka vedená tankovými jednotkami překazem dne, si Rommel uvědomil, že pro německou armádu již nepředstavuje reálnou možnost, stejně jako si uvědomil Montgomery, že je nefunkční pro Brity a protože nejen pomalu reagují, ale ani velitelé na nižší úrovni pro ni nemají patřičný výcvik. Navíc německé obranné zbraně byly do značné míry lepší.¹¹⁷ Navíc si Montgomery uvědomil jistý paradox, Němci, kteří měli méně tanků a nákladních automobilů dokázali v důsledku jejich a reagovat z ústupu do protiútoků s rychlostí. Britové v tomto faktu zaostávali.

Závěrem lze o africkém tažení říci, že kdyby Rommel měl dostatečnou početní a materiální převahu a k tomu všemu by fungovala správná logistická podpora, měl by na vítězství. Britové v té době měli proti Němcům početní

¹¹⁶ PIEKALKIEWICZ, Janusz, *Rommel: Tajná válka v Africe 1941-1943*, Plzeň 1994, s. 230.

¹¹⁷ MOSIER, *Mýtus o blitzkriegu*, s. 137.

p esilu, ale nedokázali tento potenciál rychle a drtivě vyúfít ve sv j prosp ch. Britové nep evzali od N mc taktiku bleskové války. Jejich hlavními údernými silami bylo letectvo, d lost electvo a p chota.

7. Blesková válka – úspěch či neúspěch nové doktríny?

7.1. Německý úspěch

Lze íci, že za nejv t-ími úspěchy německé vále né ma-inérie v letech 1939 - 1941 stál ofenzivní zp sob boje s vyúfítím tank , letectva, d lost electva, p choty a nákladních automobil . Vysoká ú innost úspěchu závisela na kombinaci t chto zbraní a soust e ování na rozhodující místo fronty. Úsp ch operací byl také závislý na spojení mezi tanky a letadly nebo to umofl ovalo soust e ovat palebnou sílu a tyto složky byly ve vzájemné spolupráci. Síla t chto složek se projevila p i bleskových taženích v Polsku v roce 1939, ve Francii v roce 1940, N mci Blitzkrieg také uplatnili p i ofenziv do Sov tského svazu v lét roku 1941.

Byl to práv Guderian, kdo p í-el s vizí, která stála za vznikem německé ozbrojené síly. Zcela jasn pochopil výhody hloubkového strategického pr niku, který byl dosažen pomocí rychle se pohybujících tankových vojsk. *šVznik tankových divizí, sestávajících se z tankových, d lost electkých, p chotních, pr zkumných, zpravodajských a zásobovacích jednotek umofnil masivní nasazení velkých obrn ných svaz s operativními cíli.*¹¹⁸ Ale Guderian musel nový koncept vedení boje prosadit u generálního štábu. Stále se setkával s odp rci této doktríny, zejména u star-ích generál , kte í prosazovali boj vedený p chotou a jezdeckem. íe m l pravdu s nasazováním tankových divizí a s jejich pomocí dosáhnout výrazných úspěch se nap íklad potvrdilo p ekro ením eky Másy u Sedanu. Podle plánu m l Guderian po p ekro ení Arden po kat na p chotu a afl s její pomocí p ekro it tuto eku. K tomu m lo dojít devátý afl desátý den po zahájení ofenzivy. Jenže Guderian byl u eky tvrtý den po zahájení ofenzivy

---

¹¹⁸ PIEKALKIEWICZ, *Tanková válka 1939-1945*, s. 11.

a p echod Másy si sám vynutil. ŠA pak, navzdory obavám vy—ího velení, vtrhl 250 kilometr do hloubi týlových zón spojeneckých armád, aby p eru—il jejich zásobovací linie. Jedenáctého dne ofenzivy dorazil k pob eří Kanálu, od íznuv levé k ídlo spojeneckých armád. Tímto bleskovým úderem v podstat rozhodl o výsledku celého tažení.¹¹⁹ N mecký blitzkrieg závisel na momentu p ekvapení svého protivníka, na ztrát jeho psychologické rovnováhy a p edev—ím na tom, aby nep ítel nedokázal obnovit souvislou obrannou linii. Tento moment se projevil p i n mecké ofenziv do Ruska v lét roku 1941. ŠN mci vnutili Sov tskému svazu bleskovou válku, ímfl se vyuflítí v—ech sov tských zdroj ó mobilizovaných voják , pracovních sil, výkon vále něho pr myslu ó p esunulo do budoucnosti.¹²⁰

7.2. Příčiny obratu a porážky

N mecký Wehrmacht zaznamenal v pr b hu války jistý vývoj. ŠN mecká armáda prakticky vedla dv války, které následovaly po sob a vzájemn se diametráln li—ily. Afl do podzimu roku 1941, v polském, norském, francouzském a balkánském tažení a v prvních m sících plánu Barbarossa, celý sv t flasl nad prost edky Blitzkriegu. V letech 1943-1945 vedla n mecká armáda naopak a p edev—ím defenzivní boj, provázený ob asnými návraty k omezené ofenziv .¹²¹

Nejv t—í slabinou N mc b hem války se ukázal d leflitý fakt, fle nedokázali vyrobít a vyprodukovat tak moderní zbran v podstatném množství, aby s nimi mohl vést válku na více frontách. Vývoj tankové války komentoval Guderian takto: ŠV bleskových válkách v letech 1939 afl 1941 se potvrdila správnost ideje výstavby tankového vojska a jeho elán. Má také nejv t—í zásluhu na vít zstvích na východ a v Africe v roce 1942. Zima 1942/1943 znamenala obrat. P evaha nep ítele jifl nep ipou—la fládné opera ní úsp chy. Av—ak tankové vojsko z stávalo v—ude oporou fronty a

---

¹¹⁹ HART, *Válka z druhého b ehú*, s. 62.

¹²⁰ STOLFI, s. 140.

¹²¹ MASSON, s. 325.

šhasi emō v obran i p i protiúderech. Jeho duch byl p íkladný. ^{TM}astn spojoval osv d ené zku-enosti s akceptováním v-eho nového.ō¹²²

Tato práce se také zabývala otázkou, pro N mci neusp li na východní front . Jestliffe v lét roku 1941 byli blízko vít zství nad Sov ty, od roku 1942 do-lo k výrazné p em n sov tské armády, která za ala vyuffívat své iniciativy p i jednotlivých bojích. *šNové sov tské tankové a mechanizované síly byly koncipovány tak, aby d laly to, co d laly n mecké obrn né síly, to znamená, aby ude ily plnou silou proti slabým míst m v nep átelské obranné linii, rozdrtily je a vyuffily vzniklých mezer k pr niku hluboko do nep átelského území obchvatnými pohyby. Poprvé byly takto s plným úsp chem pouffity u Stalingradu a znovu se zni ujícím ú inkem u Kurska, kde se za ala projevovat dal-í zlep-ení ve vybavení a ve výcviku.ō¹²³ N mci byli na východ porafleni tém stejnou taktikou, jakou sami prosazovali. K tomuto faktu musíme p i íst, fle proti N mc m stál protivník, který se mohl opírat o mnohem v t-í vojenské a materiální zásoby, které p isp li k jeho poráfce.*

7.3. Záporné stránky bleskové války

Blesková válka nep iná-ela jen vít zství, ale poznala hranice svých mořností. *šNegativem této koncepce kombinovaných jednotek byla skute nost, fle tanky nemohly postupovat bez celého komplexu zabezpe ovacích sil, a pokud by do-lo k p eru-ení kontaktu mezi nimi, blesková válka by se zastavila. Obdobn by se blesková válka zastavila, pokud by byla v t-ina tank vy azena z innosti.ō¹²⁴ Takfle blesková válka mohla být uplatn na za p edpokladu, fle tanky bude doprovázet mechanizovaná p chota, motorizované d lost electvo, flenijní jednotky a vysoce fungující logistika, a to v-e za podpory taktického letectva.*

Ale i tankový boj ukázal dal-í své nevýhody. Tanky byly závislé na palivu, takfle kdyfl zastavily, nastal dal-í problém, tankové kolony byly

---

¹²² SCHEIBERT, N mecké obrn né jednotky, s 5.

¹²³ OVERY, Richard, *Pro spojenci zvíť zili*, Praha 2008, s. 220.

¹²⁴ STOLFI, s. 195.

zranitelné při útoku nepřítelovy přechoty. Takže například Poláci postupem času, zavedli útok na německé tanky, když nebyly v pohybu a stály v kolonách. Tento postup poté převzali i Sověti. Největší zbraní jak proti tankovým jednotkám úspěšně, bylo zavádění minových polí.

Neúspěch tanků a letectva se ukázal, také v Zimní válce, kdy po etn a materiálně vyspělí Sověti dlouho nedokázali porazit slabé Finy. I když Sověti tehdy disponovali skvělým tankem KV-1 nedokázali využít potenciál tankových jednotek. Sověti totiž kladli důraz na prosazení přechoty v boji, takže tankové jednotky nehrály při útoku hlavní roli. Finové také zastavili sovětské tanky pomocí minových polí.

Bleskovou válku nebylo možné uplatnit ve městech i opevněných. To Němci poznali v Rusku, když byli schopni denně urazit několik stovek kilometrů a na volném poli obklopovat sovětské jednotky. Ovšem, když dorazili k bráněným místům, jejich postup se zastavil. To potkalo Němce u Leningradu a pak ve Stalingradu. *ŠSSR nebyl Francie a Moskva nebyla Paříž, Guderian by se v hlavním městě dostal do pasti a válka ná zkušenost, po újave Var-avou, prokázala nezpůsobilost tanků pro pouliční boje.*¹²⁵

Závěr

Blesková válka ukázala oběma stranám druhé světové války svoje obrovské výhody k dosažení velkých, ale i malých vítězství. Přede vším to byla právě blesková válka, která v prvních letech války dokázala Německu zajistit řadu významných úspěchů. Právě tato vítězství vytvořila pro tehdy nezastavitelnou německou armádu auru neporazitelnosti. V rozmezí let 1939 až 1941 dokázali Němci vítězit nad protivníky díky operačním plánům, momentu překvapení a své protivníky překvapili bojovou činností.

Němčin blitzkrieg nevznikl se zahájením samotné války, o vznik nové koncepce se ve 20. letech nejvíce zasloužil Heinz Guderian, který sice čerpal od britských a francouzských teoretiků tankového boje, ale byl to on, který se nejvíce v předválečném období zasazoval o vytvoření nové taktiky a

---

¹²⁵ MASSON, s. 229.

v neposlední řadě byl hlavním strůjcem německého blitzkriegu v Polsku, Francii a pak po úspěšném útoku na Sovětský svaz. Právem můžeme říci, že Guderian mezi významné vojenské, nebo spíše rychlý Heinz Guderian jak se mu také přezdívalo, vyvinul unikátní vojenskou doktrínu a svými velitelskými schopnostmi dokázal tuto teorii přenést i do praktického využití.

*Šlo o to, aby Němci zvítězili, protože toto nové pojetí vedení války zvládli. Spojenci byli poraženi, protože ho nepoužívali. Klíčem bylo nasazení tanků, které prorazily hluboké díry v nepřátelských obranných liniích, a využití letecké podpory na nejméně silných oporných bodech. Spojenci, a zejména Poláci, Belgičané nebo Francouzi, byli navykli na starší, pomalý a jízdní rytmy vedení války a nebyli schopni přizpůsobit se rychlým pohybům vysoce motorizovaných německých jednotek.*¹²⁶ Němci podobným způsobem dokázali v létě roku 1941 zdecimovat ruské síly natolik, že jim chybělo pouze málo k tomu, aby definitivně porazili Sovětský svaz.

Výhodou německé armády při dosahování úspěchů nebyla dokonalá výzbroj a výstroj, nýbrž koncepční schopnosti Němců. Základem jejich koncepce byla rychlost a integrita zbraní. Velitelé Wehrmachtu byli schopni při rychlém rozhodování, ať už se jednalo o fázi útoku nebo obrany. Spojenci a jejich velitelé nedokázali tak obratně využívat všechny složky bojových jednotek. Němci neměli nikdy tak mechanizovanou armádu jako jejich soupeři na bitevním poli.

Těmito roky představovaly tankové jednotky společně s Luftwaffe pány na válečných polích druhé světové války. Zastavil je až vývoj války, kdy Spojenci dokázali převzít některé rysy německé vojenské doktríny. Němci navíc byli zastaveni zdrcující převahou jejich nepřátel v lidských silách a jejich vojenským vybavením.

Blitzkrieg se zastavil na území Sovětského svazu. Jak už bylo zmíněno, Sovětský svaz se ocitl na prahu vojenského zhroutilí v létě roku 1941. Němci stáli proti početně silnějším armádám, která neměla žádnou vypracovanou vojenskou doktrínu, aby Němce mohla zastavit. Zlom ve válce

---

¹²⁶ MOSIER, *Mýtus o blitzkriegu*, s. 53.

na východní frontě nastal v rozmezí let 1942 až 1943, kdy došlo k taktické přeměně Rudé armády. Cílem sovětských tankových a mechanizovaných jednotek bylo útočit na slabá místa protivníka, rozdrtit jejich slabou obranu a následně jim provést průnik do hloubky nepřátelského území obchvatnými pohyby. Sověti od Němců kopírovali také součinnost pozemních a leteckých sil. Uvědomili si, že musí zajistit vzdušnou převahu nad protivníkem, aby mohli následně útočit tankovými skupinami. Po porážkách Němců u Stalingradu, zasadili Sověti svému nepříteli definitivní úder v bitvě u Kurska v roce 1943, od té doby převzali plnou iniciativu do svých rukou a Němci přešli do defenzivy. Převaha Sovětů se ukázala být rozhodující.

Tato práce neměla za cíl zmapovat jednotlivá tažení druhé světové války. Měla ukázat, jak Heinz Guderian dokázal prosadit svoji koncepci, která měla zajistit Německu vítězství v Evropě. Tato práce měla ukázat, jak Němci dokázali využít všechny prvky Blitzkriegu k tomu, aby porazili každého svého protivníka. A také měla za cíl připomenout, proč Blitzkrieg neuspěl.

Tato vojenská doktrína neskončila s druhou světovou válkou, ale stala se vzorem pro armády celého světa do dalších let. Ať už mluvíme o šestidenní válce v roce 1967, nebo o operaci Boule v roce 1995.

Blesková válka zanechala své dědictví i do dalších válečných konfliktů.

8. Seznam použité literatury

- BETHELL, Nicholas, *Útok na SSSR*, Praha 2000.
- CAWTHORNE, Nigel, *Bitvy druhé světové války*, Frýdek-Místek 2007.
- COLVIN, John, *fiukov*, Praha-Plzeň, 2006.
- DEIGHTON, Len, *Blitzkrieg, Od Hitlerova nástupu po pád Dunkerque*, Praha 1994.
- FORTY, George, *Velitelé tankových vojsk*, Praha 1994.
- GUDERIAN, Heinz, *Guderian, vzpomínky generála*, Brno 2004.
- HART, Liddell, *D jiny druhé světové války*, Brno 2002.
- HART, Liddell, *Válka z druhého břehu*, Brno 2004.
- HOYT, Edwin, *Boje v severní Africe*, Praha 2003.
- JORDAN, David a WIEST, Andrew: *Atlas druhé světové války*, Praha 2006.
- MACKSEY, Kenneth, *Guderian. Tankový generál*, Brno 1996.
- MANSTEIN, Erich von, *Ztracená vítězství*, Praha 1993.
- MASSON, Phillippe, *Historie německé armády 1939 až 1945*, Praha 2006.
- MCCARTHY, Peter a SYRON, Mike, *Tanková válka: Vzestup a pád Hitlerových tankových divizí*, Praha 2003.
- MOSIER, John, *Mýtus o Blitzkriegu*, Praha 2004.
- MOSIER, John, *Vzestup a pád německé válečné mechaniky 1918-1945*, Praha 2008.
- NIGEL, Thomas, *Německá armáda za druhé světové války*, Praha 2007.
- OVERY, R. J., *Pro spojenci zvíťazili*, Praha 2008.
- PIEKALKIEWICZ, Janusz, *Tanková válka 1939-1945*, Plzeň 1995.
- PIEKALKIEWICZ, Janusz, *Rommel: Tajná válka v Africe 1941-1943*, Plzeň 1994.
- SCHEIBERT, Horst, *To byl Guderian*, Plzeň 1994.
- SCHEIBERT, Horst, *Německé obrněné jednotky 1939-1945*, Plzeň 2003.
- STOLFI, Russel, *Hitlerovy tanky na východ*, Brno 2007.

9. Resumé

Bakalářská práce se zabývala novou vojenskou doktrínou, která se vyvinula v předválečném období a která výrazně ovlivnila počátky druhé světové války a jejího bleskové války. Práce se zaměřila na to, proč Německo dokázalo v rozmezí let 1939 až 1941 vítězit nad všemi soupeři, kteří se mu postavili na válečném poli. Důraz byl položen na novou koncepci a tím byl Blitzkrieg. Blitzkrieg sám o sobě byl prosazován jeho nejvýznamnějším teoretikem, tankovým velitelem Heinzem Guderianem. Guderiana lze právem označit za otce Blitzkriegu. Cílem práce bylo odpovědět na otázky, které byly kladeny již úvodem psaní této práce. Tato práce kladla důraz především na německou armádu, která vyutila všechny prvky Blitzkriegu k tomu, aby uspěla. Zároveň ukazuje, proč Němci neuspěli s bleskovou válkou i na území Sovětského svazu a nedosáhli tak definitivního vítězství nad Sověty a byli nakonec poraženi.

This Bachelor dealt with a new military doctrine, developed in the prewar period which significantly affected the beginning of the World War II and that is the Blitzkrieg. Work has focused on the question why Germany was able to win over all its rivals, who opposed it on the battlefield, in the years 1939 - 1941. Main emphasis was placed on Blitzkrieg as a new concept of warfare. Blitzkrieg itself was advanced by its most important theorist, the panzer commander Heinz Guderian, who is rightly described as the father of Blitzkrieg. The aim was to answer the questions that were asked at the beginning of this project. This work had concentrated primarily on the German army which used all the elements of Blitzkrieg to succeed. It also shows why German Blitzkrieg failed on the territory of the Soviet Union, and why it was eventually defeated.